

EESTI

25
/

PORDILEHT

NR. 9

SEPTEMBER

1933

EDU SPORDIS

TAGAB VASTUPIIDAV JALANÕU
KODUMAA VANIMAST JA SUURIMAST
EESTLASTE NAHA- JA SAAPATÖÖSTUSEST

UNION

VABRIK ASUTATUD AASTAL 1877

I^{SE} JÄRGU SEGU - MADAL HIND -
TÄIESTI OMAPÄRANE MAITSE

Regatta

Laferme

EESTI SPORDILEHT

SPORTTEADUSLIK KUUKIRI

TOIMETUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.
VASTUTAV JA TEGEV TOIMETAJA
OSKAR LÖVI.

TOIMKOND: MAG. A. GRÜNBERG,
ED. HIOB, DR. E. KIRSCHENBERG, L. TÖN-
SON, DR. MED. J. VILMS JA H. VISMAN.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, 1/2 a. 1 kr. 50 snt., 1/4 a. 75 snt.
Välismaale aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 krooni, 1/4 a. 1 kroon.
Üksiknumber 25 senti.

14. AASTAKÄIK

ILMUB IGA KUU
20. PÄEVAL

TALITUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.
TALITUS ON AVATUD IGAPÄEV KL. 2-4.
TELEFON 444-28.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU: talitus,
Müürivahe 16-33, tel. 444-28; A. Hahn, tel. 440-98
ja ajakirjanduse kontorid.

KUULUTUSTE HIND: välimine kaas ja tekstis: 1/1 lhk. Kr. 50.—
1/2 lhk. Kr. 25.—, 1/4 lhk. Kr. 12.50; sisemised 1/1 lhk. Kr. 40.—
1/2 lhk. Kr. 20.—, 1/4 lhk. Kr. 10.—

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites.

Nr. 9

September

1933

JÄRELPÕLV

Järelpõlv — sellele baseerub iga maa spordiliikumine. Järelpõlv — selleks on rõõmsad, sirgelt kasvanud noored inimesed, keda mõne spordipeo algusel ei tuntud ja kelle nimi teel koju on igapäev suus.

Noorpõlve tulisem soov on, et seda, mis on, teha minevikuks ja ise olla olevik. Täiskasvanud, oma kodumaa sporditoed, peavad alati valmis olema, et ühel päeval kohta anda ühele järelpõlve ridadest.

Iga maa spordiliikumisele tuleb päev, millal järelpõlve tagajärjekamaid kibedasti tarvis läheb. See on päev, millal vanade „suurtükkide“ saavutusvõime ei ole enam õiges vahekorras nende kogemustega ja millal nad võistluse kaotavad just ainult palja rutiini tõttu. Siis peavad asemele astuma noored, kes tingimusteta võitlevad. On mõistetav, et õnnelik on see maa, kes omab küllaldaselt noori võitlejaid.

Meil võis karta, et noorpõlv vajaliselt kiiresti ei suuda jõuda samale positsioonile, mille omas meie vanapõlv oma võimete haripunktil.

Praegu on aga selge, et need kartused olid ülarused. Järelpõlv on otsustavalt läbi tunginud ja vanapõlve saavutused on ületatud. Ja kui kõik vanapõlve saavutused ei ole veel ületatud, siis on see samasugune wiga kui noorus ise, mis sammub päevast päeva paremuse poole kogemuste juuretulekuga.

Vilno, Torino, Praha — need märgivad välismaal meie järelpõlve kergejõustiklaste uuemat hiilgeedu. Noorpõlv kodumaal samuti areneb võistlusest võistlusesse. Noored oma võimsuses juba enne täiseasse jõudmist tulevad praegu toime saavutustega, mis vanapõlve noorusaastatel oleksid võinud tunduda otseku ebanormaalsena.

Aeg on edasi läinud. Vanapõlv on eest varisenud või varisemisel, järelpõlv on kõikjal esiletungil ja sellele on päris noorgi põlv lähedal.

Mõisted on muutunud ühes võimsuse arenemisega.

Noorus kõikjal! Koolijütsid juba sooritavad tagajärgi yankeede stiilis. On varemaltki olnud noori maa-

ilmarekordimehi või olümpiavõitjaid, kuid praegu on neid rohkem ja tulekul veel palju rohkemaltki.

Meredith Stokholmis ja Barnes Pariisis tulid olümpiavõitjateks 18-aastastena. Soome kettaheitja Armas Taipale oli Stokholmi mängudel 20-aastase noorukesena.

Ku'd nüüd? Kalev Kotkas läheneb kettaheitese maailmarekordile veel nooremana kui Taipale. L. a. 17-aastane Willis Ward Detroitis hüppas kõrgust 193 m ja tuletatagu meele, et Ameerika junioride esivõistlustel neeger Owen 220 yardis ja kaugushüppes saavutas otse imeresultaate.

Saksas 2 daami, kes kahe peale kokku on saavutanud vanuseks soliidse 29 aastat, noorendasid Saksa ujumisesivõistlustel sealset veemeistrite keskmist vanust väga tunduvalt. Ruth Halbsguth, kes võitis 400 m crawlit, on 16-aastane, ja ta kaaslanna, Gisela Ahrendt, 100 m crawlit võitja, sai just 13-aastaseks. Kaks meistrit, kelle kohta võidakse öelda, et nad on taevast kukkunud.

Kuigi ei näi õige aastaag olevat uisutamises kõnelemiseks, on siiski mainida täiendavana nende noorte juure, et Saksa naismeister iluuisutamises, Maxie Herber, on 15-aastane. Sakslane Long, kes tänavu Kölnis hüppas kaugust 7.65, käib praegu viimast aastat keskkoolis. Jaapani noorukestest rekordiujajaist on varemalt juba kõnet olnud.

Me'e „neljast musketärist“ on kõige nooremaks Aksel Kuuse. Lõpetas tänavu keskkooli, on 19-aastane, ja hüppab kõrgust teatavasti 1.95 m.

Pealinnas ja eriti siseriigis on praegu meil palju noori, kes on tulekul.

Edu jätkumisel, mis tundub vääramatuna, muutub pilt veel enam saavutusvõime suurenemise poole. Järgmised aastad on praegusest veel rohkemal määral järelpõlve päralt.

Järelpõlvel ei tule unustada pealegi seda, et veel nooremad tungivad võistlemisesse nendega kui samuti noortega.

Spordisüda

Arvamine spordivõistluste kahjulikust toimest südamele ei ole õigustatud

Dr. H. Zirk.

1. Kehakultuuri eesmärk on tervik-inimene.

Elavat loodust valitsevad funktsiooniseadused, millele allub ka inimorganism oma mitmekesiste elunditega: 1) iga kehaelund kujundub, kasvab ja areneb vastavalt tegevusele, mis temale looduse poolt ette määratud; 2) liigtugev ja liigkauane funktsioon nõrgestab teda ja 3) kestva tegevusetuse juures nõrgeneb ja kõhertub elund. Nende seaduste järele areneb lapse elundik, nende järele kujuneb ka saavutusvõimne sportlaskeha. Juhin lastevanemate ja kasvatajate tähelepanu eriti viimasele seadusele. Kuigi elame kehakultuurilise tõusu ajastul, ei suuda ning ei taha paljud vanemast generatsioonist — vanemad, kooliõpetajad, aru saada kehakasvatuse tähtsusest lapsele ja noorele inimesele, vaid loodavad ainult üheksikülgselt intellektualismist, nähes kehakultuuri viljana ülitugevat lihasatleeti ja vaimu degenereerumist. Õige kasvatuse eesmärk on tervik-inimene kooskõlas vaimu ja kehaga, inimene, — kes on suuteline löikama loorhereid nii vaimsel tööpõllul kui ka spordiväljal.

Paljudki, kes tajuvad kehakasvatuse vajadust kasvavale organismile, ei poolda aga sportimist kartusest, et viimane rikkuvat südant. Osalt on see kartus ka põhjendatud, kuid sellepärast ei tohi veel spordiliikumisele teha etteheidet, kui mõned üksikud ebamõistlikult sportides ja liialdustele andudes endale kehahäireid tekitavad. Liigsöömine põhjustab ka haigusi, kuid sellele vaatamata ei saa elada söömata.

2. Kuidas mõjuvad kehaharjutused ja sport südametöösse?

Sportimisel kui ka kehalist tööd tehes on suured lihassmassid tegevuses, vereringe kiireneb, et varustada ühest küljest töötavaid lihaskiude toiteainetega ja hapnikurikka verega ning teisalt vabastada neid ainevahetuse ollustest ja väsimusainetest. Südametegevus muutub seetõttu intensiivsemaks, süda peab suutma teatud ajaüksuses suurt verehulka veresoontesse pumbata. See verekvantum sõltub: 1) verehulgast, mida süda iga kokkutõmbega vereringesse paiskab, n. n. löögimahust (Schlagvolumen) ja 2) südame löökide sagedusest ehk frekventsist.

Harilikult on südame löögimaht umbes 70 kantsmi. iga südamevatsakese kohta ja võib tõusta kehalise töö juures isegi kuni 150 ksm. „Minutimaht“, s. o. verehulk, mida süda saadab igas minutis veresoontesse, kõigub vastavalt südamelöögi sagedusele 3—5 liitri va-

hel rahuseisundis, suurenenud nõudmisel toiteainete ja hapniku järele raskema töö juures võib ta tõusta kuni 20 ltr.

Minutimaht on löögimahu korrutis südamelöökkide arvuga minutis. Kui märgistame minutimaht — M, löögimaht — L ja südamesagedus — S, siis $M=L \times S$. Suurenenud tööga kasvab ka minutimaht M, see on aga võimalik siis, kui löögimaht L ja südamefrekvents S üksikult või mõlemad koos ka vastavalt suurenevad. Tegelikult näeme, et vähetreennud sportlastel südamelöögmahut pinguldustel vähe suureneb, selle eest aga hakkab süda tugevasti peksma (südamesagedus S suureneb), et varustada töötavaid lihaskiude küllaldase verehulgaga. Järjekindla ja kauaaegse ettevalmistuse saanud atleetidel seevastu, kellel süda hea varujõuga, võib löögimaht tunduvalt tõusta harvase pulsi juures, isegi kuni kahekordse suuruseni (Bainbridge). Ta võib jääda suurenenuks ka rahuseisundis, mida tuleb oletada hästitreennud sportlasel, kes teatud töökatsele (näit. 10—20 kükist) reageerib minimaalse pulsiarvu tõusuga.

Sportliku pingulduse juures suurenevad harilikult mõlemad minutimahu määrajad, nii löögimaht kui ka südamefrekvents. See on aga võimalik ainult teatud piirini — kui südametegevus üllikiireks muutub, üks kokkutõmme teisele järgneb, võib tekkida olukord, kus süda ei saa aega täieliselt kokku tõmbuda, et viimast verehulka välja paisata, ja tekib jääk, mis võib pikaajalises alalises kordumisel põhjustada südameõõnte venimist ja südame haigustele muutele — laiendile algust anda. Et hoida minutimahu ühel ja samal tasemel ja seega ka töövõimet, peab südamesagedus vähe langema, siis jääb südamele aega küllaldaselt täituda tõmbsoontest tulnud uue verekvantumiga ja säilitada täit löögimahtu. Soovitan tegevussportlastele olla ettevaatlik ja oma südant mitte kurnata liigsagedaste võistlustega. Süda vajab puhkeperioode, millal tuleb piirduda mõõduka treeninguga, kui ei taheta esile kutsuda jäädavaid südamehaigusi.

3. Kehaharjutused ja südamefrekvents.

Esimeseks nähteks kehaliigutuste järel on südamelöökkide kiirenemine. Juba kerge staatiline töö põhjustab seda. Me konstateerime pulsuarvude tõusu üleminekul lamamisasendist istukile ja seismisele. Keskmiselt kõiguvad need arvud täisealisel vastavalt 64—68—72. Dünaamilise lihastöö juures — liikumisel ja sportimisel sedastame südamesageduse suurt tõusu 150—200 ja isegi üle selle. See käib paralleelselt tööraskusega, et teatud aja järele saavutada tasakaaluseisundit.

E. SPORDILEHE käesoleva numbri kaanepildiks on LENDAVAD INIMESED RANNAL — kaunis foto tantsukooliõpilastest harjutusel Long Beachis (Kalifornia)rannal

Harjutuse lakkamisel langeb pulsiarv alul ruttu, võib ka tugeva pingulduse järel vähe tõusta enne kui tagasi minna harjutuseelse arvuni. Tagasimineku aeg rahunormini oleneb niihästi sooritatud lihastöö raskusest ja vältusest kui ka eriti treeningukestvusest.

Ei tohi unustada, et on veel terve rida tingimusi, mis mõjustavad südamesagedust, nagu vanus, sugu, temperament, ihusoojus j. t. Ülitähtsat osa etendavad ergukava ja hingeelulised momentid, me näeme sageli neurootikutel südamepeksmist enne tegelikku pinguldust, võistluste eel ja stardi-palavikus. Töövõime määramisel pulsifrekventsi järele peab talitama individuaalselt ja mainitud kõrvalt-ingimusi silmas pidama, et mitte enneaegselt väärtotsusi teha.

Teatud füsioloogilist huvi pakub südamefrekventsi kestemuutus, mis iseloomustab eriti võistlussportlase aastaid-kestnud treeninguseisungit. Nii leiti suure arvu jooksjate, suusatajate, rattasõitjate ja ujujate juures rahuolekus juba kehtvat südameaeglust (bradycardia) — 55—50 ja isegi ainult 45 lööki minutis kõige parema võistlusvõime juures.

Kuidas seda südameaeglust mõista? Tuletame meele südame minutimahu valemit $M=L \times S$. Hästireenitud atleedil on südame kokkutõmmete jõud aastaid-kestnud harjutuse tulemusena ka rahuseisundis tugevam tavalisest ja löögimaht (L) on suurem. Kuna igapäevase rahuliku tegevuse juures ainevahetus on aeglane ja keharakud suurt toidu- ja hapnikuhulka ei vaja, on südame minutimaht (M) suhteliselt väike. Süda suudab sel juhul aeglaselt töötades juba organismi tarvitusi katta. Südameaeglust sedastame eeskätt sportlastel, kelle peamisteks aladeks on kesteharjutused, nagu kesk- ja pikamaajooksud, suusatamine, ujumine ja rattasõit ning kes on ka tüübiline „spordisüdame“ (v. edasi) omanikuks.

Südameaeglusele võib vaadata kui kohastumisnähte, mis võimaldab tarviduse puhul — suurte sportlike pingulduste juures tippsaavutuste taotlemisel südamel välja panna kogu oma jõuvara, kiirendades tegevust maksimumini, sealjuures aga võimalust mööda löögimahtu vähendamata, mis teeks vastasel korral pulsikiirenduse kasuliku toimet juba küsitavaks. Südameaeglus lubab märksa suuremaid jõupinguldusi kui keskmise löögisageduse juures. Paljud uurijad peavadki südameaeglust hea treeninguseisundi tüübiliseks tunnuseks (Herxheimer) ja tubli võistlusvõime tingimuseks. Kuigi ses suhtes ehk liig kaugele minnakse, võib teisalt väita, et südameaeglus üks kindlasti ei ole halvenenud südametegevuse sümptomiks, nii kui mõned spordiharrastajad seda asjatult kardavad, kes võrreldes oma pulsirütmiga omaga leiavad selle suhteliselt aeglasemana.

4. Suur ja väike süda.

Nüüd käsitlem sporditeadlastele aktuaalsemat küsimust: südamesuurus sõltuvuses sporditööst. Juba vanad füsioloogid täheldasid raske kehalse töö järele südamesuurenemist, millele osa uurijaid

Iga sportlane muretseb endale „Sportlase käsiraamat-kalendri“,

mis sisaldab sportlastele ja õppuritele väga vajalisi näpunäiteid.

176 lhk. + kergejõustiku rekordide võrdlustabel.

HIND 60 SENTI.

Müügil raamatukauplustes.

Väljaandja Eesti Võimlemise Õpetajate Selts.

vaatas kui haiguslikule nähte, teised aga nägid ses loomulikk füsioloogilist kohastumist suurenenud tööle.

Peab arvestama kaht asjaolu: südamemuuteid akuutse pingulduse järel ja kehtvat, võib-olla jäädavat muuteseisundit, mis iseloomustab kauakestnud harjutus- ja võistlusperioodi. Tugeva pingulduse, näit. võistluse järel on sedastatud: 1) ajutist südamesuurenemist, mis pärast lühemat-pikemat puhke-aega tagasi läheb; 2) südamesuuruse muutmatus ja 3) südamevähenemist. Esimesel juhul oletatakse südameõnte venimist väga tugeva löögimahu tõttu, kus süda ei suuda täieliselt tühjeneda verest ning tekib teatud jääk iga kokkutõmbe järel. See nähe on üldiselt soovimatu ja annab tunnistust ülepingsuldusest või ka südame muskulaatuuri nõrkusest. Teise juhu kohta ei ole midagi erilist öelda, mõned uurijad näevad selles ideaalset seisukorda. Väga huvitav on aga olukord, kus süda tugevale lihasetööle isegi vähenemisega reageerib (Bruns, Rautman). Rautman võtab seda normaalse nähtena, ja paljud teisedki peavad seda hea südamefunktsiooni tunnuseks. Südamevähenemine võib tekkida sel puhul, kui süda suure minutimahu saavutamiseks oma tegevust niivõrd kiirendab, et üksikute kokkutõmmete ajavahemik liig väikeseks jääb südame normaalseks täitumiseks verega, löögimaht kahaneb ja südame läbimõõt, mille suurus oleb löögimahu ulatusest, väiksemaks muutub (näit. kui valemis $M=L \times S$ M suureneb 3 korda ja S — 4 korda, võib L vastavalt vähe kahaneda). Tugeva sportliku pingulduse lakkamisel on südamelihased lühemat-pikemat aega pingeseisundis, töötades vähema löögimahuga ja südamevähenemine võib püsida teatud aeg (kuni 24 tundi ja ka rohkem Bruni järel).

Akuutset südamevähenemist on täheldatud eeskätt nooremate võistlejate juures, kes reageerivad pinguldusele ka harilikult suurema pulsikiirendusega. Südameaeglust, nagu ülal nägime, sedastame peamiselt sportlastel, kel aastaid-kestnud treening seljataga. Nende südamed osutavad ka kestemuutet, mis on iseloomustavalt tüübilised paljudele võistlejatele, kelle aladeks on kesteharjutused, nagu jooksud, suusatamine, ujumine. Nende juures esineb ka kõige sagedamini kurikuulus „spordisüda“, mis annab palju kõneainet spordivastastele, kes näevad spordisüdamis haiguslikku südamemuudet.

Täielisim spordiäri Eestis

KAUBAMAJA

„SPORT“

Tallinn, S. Karja t. 18, kõnetraat 446-00.

Soovitab spordiabinõusid
kõigil aladel.

Tennisreketid

Inglise ja Saksa

Jalgpallid

Välismaa ja kodumaa

Pesapallivarustus.

**A.-S. „UNIONI“ JA KÄSITÖÖ-
JALANÕUDE OSAKOND.**

Nõudke hinnakirju.

Soodsad hinnad.

5. Kas on spordisüda haiglane nähe?

Mis on spordisüda? — Süda, mis oma läbimõõdult ületab keskmised normid, kuid sealjuures hea töövõimega. Kauaaegse treeningu tulemusena muutuvad südameseinad paksemaks, sest korduvad võimsad kokkutõmbed vajavad tugevat muskulatuuri. Spordisüda on loomulik kohastumisnähe suurenenud töö nõudele, mida leiame ka igalpool elavas looduses.

Näitena olgu kõrvutatud kiirsõidu- ja raskeveohobune. Esimesel on leitud südamekaal 6 kg ümber, viimasel aga ainult 5 kg. Kui silmas pidada kiirsõiduhobuse kergemat kehakaalu suhteliselt raskeveohobuse omaga, siis suureneb südamekaalude vahe veelgi tunduvalt. Põhjused, miks veohobune, kellel ometi tuleb vedada raskeid koormaid, omab palju vähema südame kui kergejalgne võidusõidu-hobune — selguvad meile, kui arvestada mõlemate loomade tööiseloomu. Sõiduhobuse töö vajab ühel ajal suurt kiirust ja vastupidavust, kogu keha lihastik on tegevusse rakendatud, ainevahetus ja vereringe on väga intensiivsed ja kehahobune — süda peab ülivõimsalt töötama. Veohobune seevastu veab enam oma kehahobusega, kui südame jõuga.

Analoogilist näeme ka tehnikas. Kiiresti liiguvad sõidukid, laevad, hävitajad-lennukid omavad väga tugevajuulisi, raskekaalulisi mootoreid, kuna kohmetult-laisalt liiguvad kaubalaevad, raskeveoautod — suhteliselt palju väiksema mootoriga töötavad.

Huvitavat pakub meile võrdlus kodu- ja metsloomade vahel. Koduseal, meie liha- ja rasvavabrikul,

on liiklemisvõimalused piiratud, ja seetõttu ka süda väike. 1000 gr kehakaalule tuleb 4—5 gr südamekaalu. Metskits, kelle elu alaliselt hädaohus ja seetõttu seotud liikumisküllusega, omab suhteliselt kõige suurema südame. Järgnevalt dr. Groberi tabel:

Iga 1000 gr kehakaalule vastab:		
kodujänesel	2,4	gr südamekaalu
metsjänesel	7,75	„ „
oraval	6,4	„ „
kodupardil	7,0	„ „
metspardil	11,0	„ „
metskitsel	11—12	„ „
inimesel (täiskasv.)	4	„ „

Sest järeldub kehaharjutuse tähtsus südamearengule. Inimese süda (tabelis on toodud mitesportija oma) on nagu koduseal — suhteliselt väike. Kui vähe erineb viimasest! Meie esivanemad, kes liikusid vabade loodusinimestena ürgmetsades, omasid kindlasti tugevama vere-mootori kui tänapäeva liikumislaisk kultuurinimene.

Nii siis tuleb vaadata tugevnenud spordisüdamele kui füsioloogilis-loomulikule nähtele. Hoopis erinev on südame laiendi mõiste. Kui südameõõned suurenenud, välja venitatud on, ilma et tugevneksid südameseinad, siis on tegemist laiendiga, mis kuulub südamehaiglaste muudete hulka. See võib juhtuda, kui sportlane vähesel ettevalmistusel järele pingutatavatest võistlustest osa võtab, mis südame liikumisele tõttu tervisele hädaohuks võivad saada. Eriti valvel peab olema osavõtul kestevõistlustest, mis nõuavad eranditult süstemaatilist südame treeningut.

Võib kõnelda kahest südame tüübist: väike sprinteri süda tugeva lihassmassiga ja väikeste õõntega, mis iseloomustab lühiaegseid pinguldusi ning suuremahuline kestevõistleja süda (löögimaht suur!) tugevnenud lihassseintega (karakteerne spordisüda).

Spordialadest, mis suuremaid nõudmisi südame- ja vereringe vastu esitavad ning seetõttu ka kõige sagedamini südamemuuteid põhjustavad, seisavad esikohal sõudmine, suusatamine, pikamaajooks ja rattasõit, kuna poks, jalgpall ja vehklemine peagu sugugi südamesuurenemist ei tekita. Keskkoha omavad üjumine, kerge- ning raskejõustik (Deutsch'i ja Kauf'i järele).

Sageli on südamemuudete põhjuseks mitte sportimine, vaid läbipõetud haigused, ebatervislik eluviis, hingelised erutused. Isegi on sedastatud teatud perekondlikku kalduvust südame laiendamisele, mis tihti peale alles sportliku treeningu järele tuleb avalikuks.

Kuigi teatav protsent spordiharrastajaid enam-vähem tugevaid südamemuuteid osutab, leiame domineeriva arvu võistlussportlaste juures keskpärase mõtudega südameid. Seega ei ole kuidagi õigustatud võistlusvastaste arvamine spordivõistluse kahjulikust toimest inimorganismile ja eriti südamele.

Küll omavad aga sport ja spordivõistlused kasvatusliku tegurina palju positiivsust inimese kujundamises eluvõimsaks ühiskonna elemendiks.

MEIE MEHED TORINOS

A. Taloste

Üliõpilaste mängud peeti Torinos Stadio Mussolinil, mis on maailma suurimaid staadione. See on ehituste, s. o. tribüünide, tubade, duschiruumide jne. poolest täielisemaid maailmas. Kuid jooksu- ja hüpperajad pole küllalt head. Need on liialt kõvad ja kui puruneb jalgealune, siis suurte tükkide viisi. Staadion võtab vastu 65.000 pealtvaatajat.

Akadeemilised maailmameistrivõistlused kestsid 1.—10. septembrini. Võistlustel olid esindatud 29 rahvuse parimad üliõpilassportlased. Eesti oli saatnud võistlustele 4 kergejõustiklast ja 7-liikmelise korvpallimeeskonna.

Eesti meeskond asus Tallinnast teele 24. aug. ja võistles vahepeal Vilnos. Pikk reis halbades tingimustes ja Itaalia kuum ilmastik ühes võõraste toitudega ei võimaldanud meie meestel välja panna oma parimat. Kuid siiski esinesid mehed kiiduväärselt.

Meie poistele valmistas eriti head meelt see, et aladel, kus meie esinesime, said sakslased meilt lüüa. Nii sai Sievert kaugshüppes Küttiselt lüüa, kettas ja kuulis Viidingult ja Weimann odas Sulelt.

Sievert seletas oma lüüasaamist reielihase venitusega, mis olevat tema vana haigus. Täiesti tujust ära oli maailmakuulus Weimann, kes kaotas odaviskes Sulele 1 sm-iga. Weimann oli nii vihane, et karjus oma kaasmaalastele otse näkku.

Sievert ja Weimann on sakslaste ebajumalad. Ajakirjanikele antud pidusöögil ütlesid saksa ajalehemehed päris avalikult, et siinsetel võistlustel pole mehi, kes Sievertit ja Weimanni lööks. Kuid leidus siiski...

Lätlased ei suutnud saavutada midagi silmapaistvat. Jalgpallis said nad rängasti lüüa, samuti ka nende ankur Dimza kergejõustikus. Lätlased kinnitasid, et enne Torinosse sõitu on Dimza kettast heitnud 47—48 m ja kuuli tõuganud 15—15.40 m. Võistlustel aga näitas Dimza tagajärgi, mis kettas 5 m ja kuulis meeter halvemad. Dimza närvises eriti kettaheitel. Kogumisti 20 sigaretti suitsetas lätlaste kangelane minutite jooksul enne võistlusringi asumist.

Soomlased tegid oma väikese meeskonnaga puhta töö, olgugi, et neid silmnähtavalt nõogiti. Nii rõhuti Tolamo aeg viievõistlusel 200 m-is Sieverti omast suuremaks, olgugi, et see parem oli, ja vettehüpetes sai Niemeläinen oma raskete ja puhaste hüpete eest silmnähtavalt nõrgemalt hinnatud kui itaallased ja sakslased.

Soomlased kirusid seda Torino värki maa põhja. Ütlesid, et kehv on siin olla, sest pole siin korda, pole siin puhkust, pole siin musta leiba, heeringat ega mett.

Ja soomlastel oli kirumiseks ka tõesti põhjust. Akadeemiliste olümpiamängude korraldus oli nõrk. Ühestki kindlaksmääratud kellaajast ei peetud kinni. Kava muudeti päevas paar korda. Informatsioon nii võistlejatele kui publikule oli juhuslik ja segane.

Igal sammul võis tunda, kuid väikeriikide sportlastele oli vastutulek külmem kui suurriikide esindajatele. Eriti lahked oldi sakslaste vastu. Neile olid kõik ukсед avatud.

Eesti sportlastel oli hea läbisaamine kõigiga. Rohkem lähedased olid soomlased, lätlased ja ameeriklased. Viiding ja Sule olid välissportlastele hästi tuntud. Võis tihti näha, kuid ameeriklane Laborde jalutas Viidinguga käed teine-teise õlul. Sule vestles Sievertiga ja Weimanniga. Oli näha, et välismaa spordisuurused otsisid meeleldi tutvust meie sportlastega.

Noor Kuuse leidis endale hea sõbra ungarlases Bodosys. Mehed on mõlemad vaikse loomuga ja kasvult 178. Kuuse on ainult vanuselt noorem — 19 — Bodosy 23 aasta vastu. Bodosy on vana võistleja. Kuuse kohta arvas ungarlane, et temast võib tuleval aastal saada 2 m mees. On tarvis stiili tugevasti lihvida. Bodosy ise on viimistletud tehnikamees. On küsitav ka, kas ta enam palju oma 195-le otsa suudab panna.

Huvitav tüüp meie poiste jaoks oli ameeriklane Laborde. Mees on kasvult lühike ja väga tugevate lihastega. Tema on tugeva treeningu mees. Iga päev loobib ta vähemalt tund aega ketast. Harjutab väl-

O.-Ü.

„ESTO“

Tallinn, Pikk tän. 47,

tel. 444-22

Soovitab

hooajaks igasuguseid

spordiabinõusid

jaspool ringi, tehes 40—42 m heiteid. Paari päeva takka katsub ta ka tagajärge teha. Ja treeningul lendas tema ketas üle 50 m. Tema heide on kiire ja jõukstrakt. Hoovõtmine toimub ilma eelmänguta. Kuulitõuet peab Laborde oma kõrvalalaks. Viidingu kohta arvas Laborde, et Viiding pole kaugeltki oma võimete tipul. On vaja vaid head treeningut stiili leidmiseks ja selle lihvimiseks. Viidingu nõrga kuulitõuke tagajärje põhjuseks pidas Laborde Viidingu „põlemist“. „Viiding läheb nii tuliseks, et oleks valmis tõukama kuus tõuet minuti jooksul,“ ütles Laborde.

Juba Tallinnas võisteldes võis panna tähele, et Viiding ruttab liigselt. Torinos aga kujunes see rutt otse põlemiseks. Enne, kui kohtunikud suutsid märkida eelmise mehe tõuet, oli Viiding valmis juba kuuli lennutama. Sarnase ruttamise juures on loomulik, et jäävad tegemata kõik vajalised nõksud. On ka sarnase närvitsemise juures päris selge, et mees tunneb akki keha nõrgaks muutuvat.

Sule läks võistlema kindla arvamusega, et ta jääb teiseks Weimanni järel. Sule tuli küll teisele kohale, kuid Weimann ei saanud esimeseks. Ungarlane Varszegi-Wennesz, kes on 67 m mees, lõi nüüd 73 m ja 69 m meest. Weimann leidis, et nõrgas tagajärjes on süüdi kõva rada ja halvad odad. Sama arvamist jagas ka Sule. Mähis odal oli nii õhukene, et sõrm kuidagi peatuma ei jäänud. Weimanni ja Sule nõrga tagajärje põhjuseks oli ka närvitsemine ja soojus. Ungarlane, kes soojemaga harjunud ja kes teadis, et tema esimesele kahele kohale ei tule, heitis rahulikult — ja võitis.

Weimann rebis oma heited kõik paremale, kuna Sule oda jälle liigselt kõrgele lennutas. Weimann tahtis heita sama odaga, millega Sule, ja Sule otsis suures valus taga oda, millega heitis Weimann... Kõik sportlased soovisid oma võitjale õnne, kuid Weimann seda Sulele ei teinud. 1 sm-iga kaotada, seda ei suutnud Weimann nii kergesti taluda.

Mees, kes kogu tee oli teistest kuidagi õrnem, oli Küttis. Võis tõsiselt karta, et vintsutav reis mehe vormist täieliselt viib välja. Kuid Küttis oskas ka võõrastes oludes ja võrdlemisi halbades tingimustes end korras hoida. Lambipalavik tegi mehe küll võistluse eel päris soolasambaks, kuid mees varsti toibus ja näitas kaugushüppes hea tagajärje 7.26. Soomlane Tolamo pidi leppima 7.03 ja Sievert 6.93-ga.

KAKS PARIMAT MAILERIT.

Pildil JACK LOVELOCK, Uus-Meremaa, miilijooksu maailmarekordimees, kes Torinos 1500 m jooksis 3.49,8 (paremuselt maailma kõigi aegade kolmas resultaat), ja BILL BONTHRON, USA, üks nendest maailma-viiest, kes katnud miili alla 4 10.

Pärast võistlust oli Küttis nii väsinud, et ei tahtnud süüagi, vaid soovis kohe puhkama heita. On kindel, et Küttis võib ka välismaal suurvõistlustel head tagajärge näidata. On tarvis vaid veidigi paremaid söidu- ja ülalpidamise tingimusi.

Mis puutub meie korvpallimeeskonda, kes jäi kolmandaks, siis ei olnud ta itaallastest ega lätlastest nõrgem. Itaallasi hindasid meie mehed alla. Lätile kaotasime sama puhtjuhuse tõttu kui võitsime sama läti meeskonna Vilnos. Lätil näkkas Torinos enam kui meil.

Huvitav on märkida, et iga mängu ajal erimees väljapaistvalt mängis. Alul oli hea Jakobson, siis Keres. Hiljem näitas väga head mängu Margevitsch, kes alul kaks mängu väga nõrgalt mängis. Kogu mängude kestes oli paremaks meheks kaitsja Simtman.

Olgu veel paar sõna meie meeste saatmise kohta üldiselt. Tehti hästi, et saadeti 4 kergejõustiklast. Korvpallimeeste saatmisel puhtsportlikus mõttes puudus tähtsus. Kuid et käsipallimehed osaliselt oma kulul sõitsid, siis pole põhjust nuriseda. Ettevalmistustöö meeste saatmiseks oli väga halb. Kõik toimus väga üle-pea-kaela ja sedagi nagu vastumeelt. Ei saa märkimata jätta, et üliõpilasedustuse kehalise kasvatuse toimkonna juhataja sõdis „põhimõtteliselt sportlaste saatmise vastu.“

Torinos 11. sept. 1933. a.

Rüüginport Leedus

SUUREHILATUSLIKULT U U E N D U S L I K K U

Eestisse nõrgus tänavu teateid, et Leedus on järsku tulnud toime suuremaulatuslikkude ümberkorraldustega kehakultuuri alal. Lähemat ja üksikasjalisemat ei teatud. Ajalehtedes meil märgiti Leedu spordikoja asutamist ja hiljuti, pärast Eesti-Leedu jalgpalli-maavõistlust staadionil, tuli Riia kaudu meie ajalehtedesse teade, et see spordikoda on Leedu jalgpalliliidule kaotuste vältimiseks keelnud võistluste pidamise välismaal. Meil puudus selge kujutus, mis see Leedu spordikoda on — kas midagi taolist meie keskliidule teise nimetuse all, kas moodustuslikult laadilt sarnanev meie kaubandus-tööstuskojale või põllutöökojale, või koguni täiesti riiklik asutus?

Sellele küsimusele täpse ja üksikasjalise vastamisega ei rutatud, kuna üldine arvamine endastmõistetavusega kaldus sinnapoole, et olgu kuidas on, see ei olegi meile lähedastelt ja pakitsevalt tähtis, kuna ei ole ju oodata, et Leedu, kes Eestiga võrrelduna on noor spordimaa, nii kähku saab toime tulla väga uue ja omapärasega, mille teadmine meie sportlaskonnale oleks ka samavõrra tähtis või vähemalt väga huvitavgi.

Kaunases Balti jalgpalliturniiri ajal oli E. Spordilehe toimetajal Leedu spordikoja direktor A. Jurge-lionisega kahe-kolmetunnine kõnelus, millesse täienduse-na kuulus veel vaatluskäik. Kõneldu ja nähtu sisu järk-järgulisele edasiandmisele ette rutates, on efekti taotleva kokkuvõttena märkida, et Leedu on kehalise kasvatusel alal juba valmistanud üllatuse ja on valmistamas veel uusi ja suuremaid.

See, mis Leedus kehakultuuri alal tehtud ja tege-misel, ei tarvitse kohe esimesel hinnangul olla meile eeskujuks, kuid õpetlikuks ja huvitavaks küll kindlasti.

Leedu spordijuht algas oma olukorraga tutvustavat ettekannet väga tagasihoidlikul viisil ja meil kül-laldaselt läbituntud asjadest:

— Leedus seni puudus kehalise kasvatusel õppeasu-tus. Tarvidus selle järel oli aga väga suur. Võimlemis-õpetajad on Leedus juhusliku haridusega, peale paari-kolme, kes õppinud erihariduslikult Saksamaal ja mu-jal. Nüüd ehitame Leedu spordihoonet. Sellesse hoonesse tuleb õppeasutus keskkoollide võim-lemisõpetajatele ja teistele õpetajatele, kellel on tarvis tunda kehalist kasvatust.

— Kehakultuuri-õpetajaid valmistada — see on meie e s i m e s i e e s m ä r k e, sest kogu rahvas saab kehalise kasvatusel uute viisidega kõige paremini tutvuda õpe-tajate läbi. Selles kehalise kasvatusel õppeasutusel tuleb osakond ka arstiteaduse üliõpilastele, kes õpivad

kooliarstideks. Edasi selles õppeasutusel valmistatakse õpetajaid lasteadeade ja mänguväljade tarvis.

— Kehalist kasvatust tarvitame Leedus praegu mõistena, millel on olemas kindel süsteem ja kava. Tä-navu astuvad kokku kogu Leedu algkoolide juhatajad, et nõu pidada kooliaedade rajamise kohta. See on seoses üldise kehalise kasvatusel, samuti kui koolide juure mänguväljade asutamine. Ka kodumaa a t u n d m a õ p p i m i n e on ühendatud kehalise kasvatusel kavaga. Õpilastele tehakse ülesandeks uurida oma kodukoha ümbrust. Kui seal, näiteks, on jõgi, siis peavad õpilased teadma ta lähte, kuhu jõgi suubub jne. Kõik see on Leedus otsekohesesse ühendusesse viidud keha-kultuuriga.

— Selle kava realiseerimiseks on tarvis erilist keskk kohta ja ühtlasi vastavat pedagoogilist kaadrit. Uus õppeasutus astub tegevusesse kui ülikooli eriline fakultet, mille tööst pealegi tuleb osa võtta kõigil üliõpilastel. Uues ehitusel olevas spordihoones toimub ennelõunal õppetöö ja pä-rastlõunal spordi tutvustamine. Viimaseks otstarbeks korraldatakse spordihoones lühikeseajalisi erialalisi spordikursusi, antakse ruume kasutamiseks kõigile spor-diorganisatsioonidele jne.

— Leedu spordihooone tuleb aluspinnalt 74×53 m suurune, kahekordne keldrikorraga telliskivi-e-hitus. Hooone projekti valmistas ins. Vytautas Lands-bergas, kes oma erihariduse omandanud Itaalias. Spor-dihooone esimesel korral on esimeseks ruumiks vesti-büül, kust üksed viivad einelaua- ja propagandabüroo-ruumidesse. Siis tuleb suur fuajee, edasi kerge-jõustikusaal (16×10 m) ja raskejõustikusaal (9×6 m) poksiringiga, mõlemad kõige moodsama sisseseadega. Hooonele tuleb kaks tiiba, mille keskel asetseb suur saal (33×16 m). Selles saalis on tennise-plats, ülal rõdu publikule. Saali kõrval asetsevad riie-tohiuruumid (400 kappi) ja duschid (korraga võib end pesta 50 inimest). Saali otsas asetseb riistade laoruum. Saalis on ruumi, näiteks koosoleku puhul, 1400-le inimese. Saali kõrvale teisele poole tuleb auditoorium.

— Teisele korrale fuajee peale ehitatakse kino-auditoorium (13×9 m), jällegi kõige moodsama sisseseadega — aegluubiga jne. Teisele korrale tulevad veel ruumid direktori ja lektorite kabinetidele, kantse-leile, raamatukogule, spordi-ajakirja toimetusele, keha-kultuuri muuseumile, spordiliitudele, edasi katse-ja a m (füsioloogia, antropomeetria ja bioloogia alal), 2 arstikabinetti, röntgenikabinetti ja diatermiline kabinet.

— Spordihooned ehitatakse maksma 500.000 litti (300.000 kr. ümber). Peale selle sisseseade. Märkida võiks, et 1931. a. oli eelarve selle hooned ehitamiseks koostatud 931.000-le litile, s. o. peagu poole kallimana. Nii palju olid ehitustöö ja materjali hinnad tol ajal praegustest kallimad. Spordihooned sisseseade kohta on erieelarve praegu koostamisel. Spordihooned ehitamisega alustati tänavu 1. juulil. Katuse alla viiakse hooned 1. jaanuariks ja valminud peab ta üle antama spordikojale 1. aprillil 1934. a. Tegevus ja õppetöö uues õppeasutuses algab tuleval sügisel.

— Millised on Leedu spordikojade rahalised allikad sääraseks tegutsemiseks?

— Leedu spordikoda tegutseb haridusministeeriumi departemanguna ja summad spordikojale määratakse kindlaks riigi eelarves. Iga aasta määratakse spordikojale kehalise kasvatuses tarvis 700.000 litti (üle 400.000 krooni). Iga lükkumisele võetakse kogu Leedus kehalise kasvatuses edendamiseks 10 senti (ligi 6 senti), mis aastas kogusummas annab 100.000 litti (60.000 krooni ümber).

— Millal Leedu spordikoda õieti algas oma tegevust?

— Seadus Leedu spordikojade asutamise kohta avaldati natuke üle aasta tagasi — 15. juulil 1932. Seadus, mille põhjal spordikoda oma tegevust algas 1. septembril 1932. a., on oma sisus järgmine:

Kehalise kasvatuses koda asutatakse haridusministeeriumi juure. Koda juhivad direktor, kelle kinnitab ametisse riigipresident. Direktori juures on 9-liikmeline nõukogu, kuhu liikmed määrab haridusminister. Koda juhivad kehalist kasvatust kõigis koolides ja esitab haridusministrile kinnitamiseks kehalise kasvatuses õpetajad koolidesse ja kehalise kasvatuses õpetuse kavad. Koda korraldab kursusi õpetajatele ja instruktoritele ja annab nendele atestaate, samuti annab õigusi kehalise kasvatuses õpetamiseks. Kojal on õigus asutada ja valitseda spordiväljased, võimlemissaalid, ujumisbasseinid ja kontrollpunktid rahva tervishoiu huvides.

Seaduse § 5 ütleb, et kõik spordiorganisatsioonid kuuluvad koda alla. Koda direktor kinnitab spordiorganisatsioonide põhikirjad. Põhikirjad, mis direktor kinnitanud, lähevad edasi juba tavalises korras registreerimisele. Kõik koda määrused on kohustuslikud kõigile spordiorganisatsioonidele. Spordi-eriliitude ühendus teiste maade spordiliitudega ja rahvusvaheliste liitudega toimub koda teadmises (s. t. koda kontrolli all).

— See seadus, ütles dir. Jurgelionis, on ainus sellest sarnane. Vanemad sporditegelased Leedus alul ei võtnud seda uut korda vastu heatahtlikult, kuid praegu areneb kõik normaalsetes roobastes. Kõik käib spordikojade kaudu — nii ka sissesõiduloo Eesti meeskonnale Balti turniirile tulekuks andis spordikoda, samuti annab kõik muud võistlusload, raudtee-hinnaalandused jne.

Küsimusele, kas vastab tõele see Eestis saabunud teade, et koda on Leedu jalgpallimeeskonnale keelanud

edaspidise võistlemise välismaal, vastas koda juht, et säärasest keeldu ei ole.

— Spordiedu Leedus?

— Spordiga Leedus tehti seni tegemist ainult Kaunases ja teistes linnades, kuid nüüd levitame sporti riiklikult kogu elanikkonnas. Selle juures peame silmas, et sport oleks vastuvõetav ka talupoegadele. Leedus on 21 administratiivset rajooni ja samal arvul on loodud ka rajooni-spordikeskused. Nende juures on loodud kehalise kasvatuses allkomiteed — viimaste arv on praegu kogu Leedu kohta 242. Ka igas kirikukülas on oma spordikomitee. Kõik need komiteed, kelle koosseisus on kohalikud võimuesindajad, töötavad üleriikliku kehalise kasvatuses kava teostamiseks vastavalt saadud ülesandele. Komiteedel tuleb hoolitseda spordivälja ja võimlemissaali ehitamise eest. Spordikojade tänavuaastane eelarve on 730.000 litti (430.000 krooni ümber). Peale selle summa on rajooni komiteedel oma erisissetulekud, nendest osa maksudest, mis võetakse spordikojade korralduste kohaselt. Üldine summa, mis aastas on tarvitada kehalise kasvatuses arendamiseks, seega praegu ei ole täpselt teada.

— Nii on seitsme kuuga loodud suur võrk, kes pealegi ka ise end varustab aineliste ressurssidega. Selle võrgu keskustel, allkomiteedel, tuleb igasse küllasse ehitada spordivälja. Tänavu hakati ehitama 37 uut spordivälja, kõik jalgpallivälja mõõtudega. Väikesed koolide spordiväljased on ehitatud selgest palju suuremal määral.

— Ka talispord on hoogus. Eelläinud talvel oli Kaunases kokku 60 paari suuski. Siis, möödunud talve alul, valmistati 1900 paari juure. Sellest jätkus aga vähestele. Suure nõudmise tõttu tuli suuski veel juure valmistada toorest materjalistki. Kokku pandi möödunud talvel liikvele 14.000 paari suuski. Suur tõus!

See kõneldud, tegime tuuri spordikojade praegustes ruumides, mis on spordihooned valmisaamise ootel ajutised. Peale direktori on kodal referent (juhi parem käsi), raamatupidajad, kantselei-ametnikke ja teenija. Telefonid, kirjutusmasinad. Ajutisi lisatööjõude. Samas spordikojade ruumides ka spordi-ajakirja Kuno kultuuri ja sveikata (Kehakultuur ja tervis) toimetuse ruumid. Dir. A. J. märkis, et selle ajakirja tiraazh on 3000 eksemplari. Juba praegu.

Nüüd Leedu spordijuhi, kehalise kasvatuses koda direktori Antanas Jurgelionise isiku juure. Energiline mees, tublist Euroopa klassist, väikeste vurrudega. Ise vanasti olnud võistleja — kestvusjooksjana. Tegelikult harrastanud ka muud spordialasid peale kergejõustiku. Praegu 37-aastane, kuid näeb sellest oma east mõne aasta võrra nooremana välja. Lõpetas maailmasõja lõpuaastal Peterburgis sõjaväe arstiteaduse akadeemia, tähendab kaitseväge arst. Kogu aja pärast seda olnud Leedu kaitseväge. Sõjakoolis ja ohvitseride kõrgematel kursustel arstliku ja kehalise kasvatuses büroo juhataja, siis edasi ja praegugi ühtlasi Leedu kaitseväge kehalise kasvatuses inspektor. Auksaadid kolonel-leitnant. 1924. a. lõpetas Pariisis Val-de-Grace'i kehalise kasvatuses ülikooli. Eesti staa-

dioni avamise ajal käis Tallinnas, kus lähemalt tutvus meie staadioniga. Alustas pärast seda Panemunes kaitseväe staadioni ehitamist. See staadion, kus peeti viimane Balti turniir, läks maksma 100.000 liti ümber (ligi 60.000 krooni).

Ülaltoodud andmed käes, sõitsime spordijuhi väikeautol Vytautase mäele, kus praegu käimas Leedu spordihoone ehitustööd. Teel sinna lisas dir. A. J. täiendavalt juure oma eelmistele seletustele, et tänavu suvel korraldati kursused instruktoritele. Need kestsid kuu aega. Kursused lõpetas instruktoritena 304 kursuslast.

Jõudsimegi Vytautase mäele, mis asetseb üsna kesklinna läheduses. Käimasolevatest ehitustöödest sai juba mulje Leedu spordihoone kohta. „Kehalise kasvatuse arendamine on isegi riiklikus masstaabis praegu suur ettevõtte Leedus,“ seda dir. A. J. ütelist võis paikapidavaks tunnistada. Spordihoone lähedal on praegu vastsed tennisväljakud ja endistest aastatest veel jalgpalliväli. Nüüd viimane tuleb ümberehitusele, et muutuda uueks staadioniks. Selle ehitustöödega alustatakse tuleval kevadel. Spordihoone staadioni juure katsetakse ehitada kaetud tribüün 3000-le inimesele. Selle uue staadioni eelarve on koostatud 220.000-le litile (130.000 kr. ümber), mille juures sellesse summasse ei ole arvatud kaetud tribüüni ehituskulud. Uus staadion peab kava kohaselt valmis saama ka eeloleval aastal.

Jõudes jutuajamise ja vaatluse lõpu lähedale, lausus Leedu spordijuht: „Peab olema riiklik alus, kindel kava ja kaader, ning selle juure kehalise kasvatuse kohustuslikkus — üksnes siis saab olla täieline edu. Kehalise kasvatuse eest tuleb hoolt kanda riiklikult, mitte ainult asjaarmastajate huvides.“

Ja jatkas: „Meil on 5 deviisi. Esimene on TERVIS, see tähendab, et haiguste vastu tuleb võidelda mitte arstimisega, vaid nende eest tuleb rahvast kaitsta üldise tubli tervisega. Teine on VASTUPIDAVUS, kolmas on DISTSIPLIIN, neljas on TÖÖTAHE ja viies on KODUMAA ARMASTUS. Need viis on deviisideks suurele aktsioonile kehalise kasvatuse alal, millele kutsume kaasa kogu oma rahva!

Kõik see eelpooltoodu ei tähendanud veel kõike Leedu kehalise kasvatuse seitsme kuu saavutuste ja lähema tuleviku kavade alal.

— Tänavu korraldasime Kaunases võimlemispidustused, millest võttis osa 3000 võimlejat — kõik need ainult maalt. Nad tulid kokku pärast seda, kui olid oma kodukülades saanud 4 kuud ettevalmistust võimlemise alal.

— Praegu on ehitusel 60 tennisevälja algkoolidesse. Tuleval aastal on need täiesti valmis. Nelja aasta pärast on iga kooli juures oma mänguväli.

— Suurt propagandat teeme veel ratsaspordi alal. Tõstame ratsaspordi kogu maal samale kõrgele järjele, nagu ta seda oli Leedus vanasti. Avasime ratsasõidukooli ja laagrites antakse ratsasõidu õpetust. Juba tänavu võtab Leedu üleriiklikkudest ratsavõistlustest osa 20.000 ratsanikku. Võistluste kava on alul

lihtne. Võistlused peetakse oktoobris, üle kogu Leedu rajoonide viisi. Igas rajoonis on auhindaks üks puhta-tõuline ratsahobune, seega auhindadeks 21 ratsahobust.

Lietuvos vieschbutise ees jätsime jällenagemiseni. Oleks veelgi olnud uudset kuulda, selles ei kahtle.

Eelpooltoodu näitab Leedu kehalist kasvatust Eesti sportlaskonnale, Eesti kehalise kasvatuse juhtidele ja kogu Eestile küll hoopis teises valguses, kui selle kohta meil kujutus oli seni.

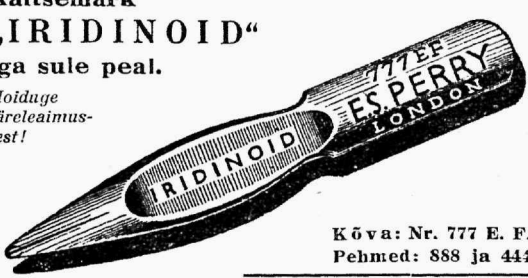
Kõigi Balti riikide kohta ainus sellesarnane suuraktsioon. Ja ta arvatav tulemus? Ei ole ühtki asjalist põhjust olla skeptiline selle aktsiooni edu suhtes, pealegi kus kehaline kasvatus maailma kõigile rahvastele on praegu veel palju rohkem tuleviku kui oleviku ala, sest kehalisele kasvatusele on tarvilist tähelepanu juhitud seni ainult üksikutes riikides ja sealgi praeguseni veel mitte küllalt otstarbekohasel määral.

Üldine mentaliteet kuni siiani oli enamikus ikka sel-poolne, et otstarbekohasem on ehitada kalleid haigemaju ja arstimiseks osta raadiumi ning selleks välja anda palju suuremaid summasid kui seda tarvitab rahva kehaline kasvatus, mis ometi on ainukindel tee rahva tervislikule tublidusele ja elujõule.

Toomas Kivi.

Kaitsemärk
„IRIDINOID“
iga sule peal.

*Hoiduge
järeteaimus-
test!*

Kõva: Nr. 777 E. F.
Pehmed: 888 ja 444

**„IRIDINOID“ kirjutab
6 korda kauem.**

Vabriku esindaja
A. BERTELOV Tallinn, Dunkri 3.

Väljalt katuse alla!

Suvesport, eriti kergejõustik, saab tänavust hooaega lõpetanult konstateerida suurt, senitundmatut edu. Seda mitte üksnes oma tippudes, vaid koguni veel tublimal määral keskmises läbilõikes. Hooaja lõpu-kokkuvõttest, mis järgmisel kuul omandab kindla kuju, töötab ilmned, et tänavune hooaeg on Eesti spordile kõige võimsamaks.

Kuid pidagem meeles, et tänavune hooaeg ei tähenda veel kaugeltki arenemise lõppu, vaid on üksnes uue tee algus.

Samuti kui talvesportlased suvel ei puhka oma talvistel loorberitel, nii ka suvesportlased ei saa jääda talveks oma suviste saavutuste küttesse. Tuleb talvelgi edasi harjutada, et jõuda veel suuremale võimsusele, lähemale täiuslikkusele.

Maailma parim atleet

23 meest kümnevõistluses üle 7500 punkti

„The greatest allround athlete of present era“ — nii nimetasid ameeriklased oma olümpia kümnevõistluse-võitjat James Bauschi, kui ta Los Angelesis lõi mitte ainult vana ja uue maailma eliidi, vaid seejuures tuli toime ka kõigi aegade suurima mitmevõistluse-saavutusega.

James Bausch nüüd siirdus lõplikult professionaaliks, ilma et enne seda oleks üritanud purustada oma suurt rekordi. Kuid James Bauschi asemele tuli uus mees — sakslane Hans Sievert, TV Eimsbüttel-Hamburg, kellel läks korda ületada ameeriklase grandioosi saavutust ja end nii ühe löögiga asetada kümnevõistluse-suuruste etteotsa. Peale selle, viimati Torinos, Sievert omandas ka viievõistluse maailmarekordi.

Olümpia kümnevõistluse saavutustase on tõusnud samaselt spetsiaalalade omale. A. Klumbergi saavutus 1922. a. 7485,610 punkti oli tol ajal fenomenaalne ja sellena endastmõistetavalt maailmarekord. 1930. a. oli aga 7000 punkti ainult internatsionaalse kümnevõistluse standardi madalamaks piirjooneks. Nüüd on tarvis juba 7500 punkti selleks, et kuuluda maailmaklassi.

Kes on seni saavutanud üle 7500 punkti?

Maailma-statistika selle kohta on järgmine:

1. H. Sievert, Saksa	8467,62	1933
2. J. Bausch, USA	8462,23	1932
3. A. Järvinen, Soome	8292,48	1932
4. P. Yrjölä, Soome	8187,30	1930
5. J. Mortensen, USA	8166,66	1931
6. W. Eberle, Saksa	8030,80	1932
7. W. Charles, USA	7985,40	1932
8. F. Bacsalmasy, Ungari	7822,41	1932
9. J. Dimza, Läti	7789,41	1932
10. K. Doherty, USA	7784,68	1929
11. J. Thorpe, USA	7751,02	1912
12. B. Berlinger, USA	7735,61	1931
13. H. Osborne, USA	7710,77	1924
14. H. Jansson, Rootsi	7675,32	1927
15. H. Wessely, Austria	7646,45	1931
16. K. Fritsch, Saksa	7636,75	1931
17. K. Weiss, Saksa	7626,11	1929
18. J. Stewart, USA	7624,13	1928
19. L. Huber, Saksa	7605,90	1933
20. V. Häkkinen, Soome	7604,52	1931
21. C. Coffman, USA	7575,82	1931
22. F. Elkins, USA	7574,42	1927
23. Al Lefebvre, USA	7515,31	1931

See tabel näitab Ameerika mitte sugugi üllatavat hegemooniat ka sellel alal, kuna ameeriklaste ridades juba ammust ajast on olnud parimad kümnevõistlejad. Üheteistkümne esindajaga — peagu 50 protsenti — valitseb USA suveräänselt seisukorda. Saksa oma viie esindajaga järgneb teisel kohal Soome ees, kellel on kolm atleeti üle 7500 punkti. Need kolm natsiooni oma-

vad ka kokku pool tosinat sääraseid atleeti, kel on läinud korda ületada fenomenaalset 8000-punkti-piiri.

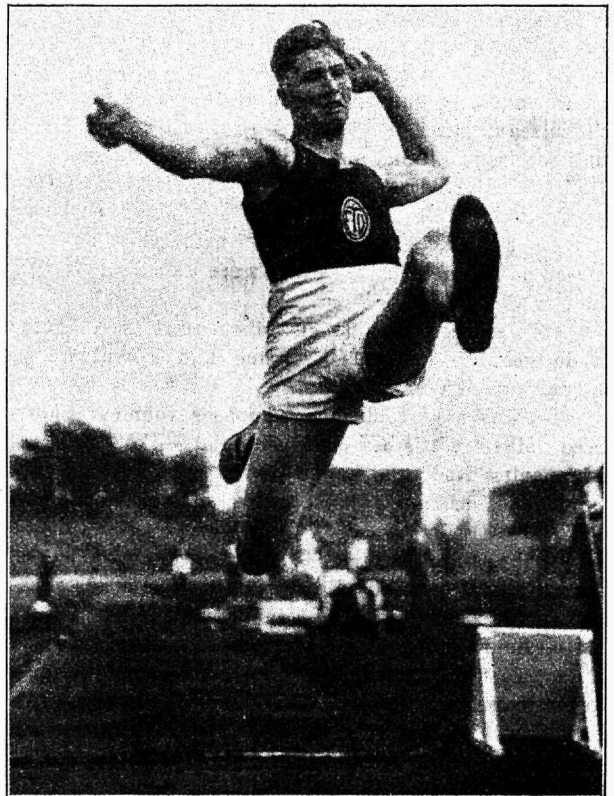
Seoses ülaltooduga peaksid ka huvi pakkuma senised parimad saavutused kümnevõistluses üksikutel aladel. Need on osaliselt nii rohkesti head, et spetsialistidelegi on nad saavutatavad üksnes pika ja põhjaliku treeninguga.

Kümnevõistluses saavutatud üksikute alade parimad resultaadid on järgmised:

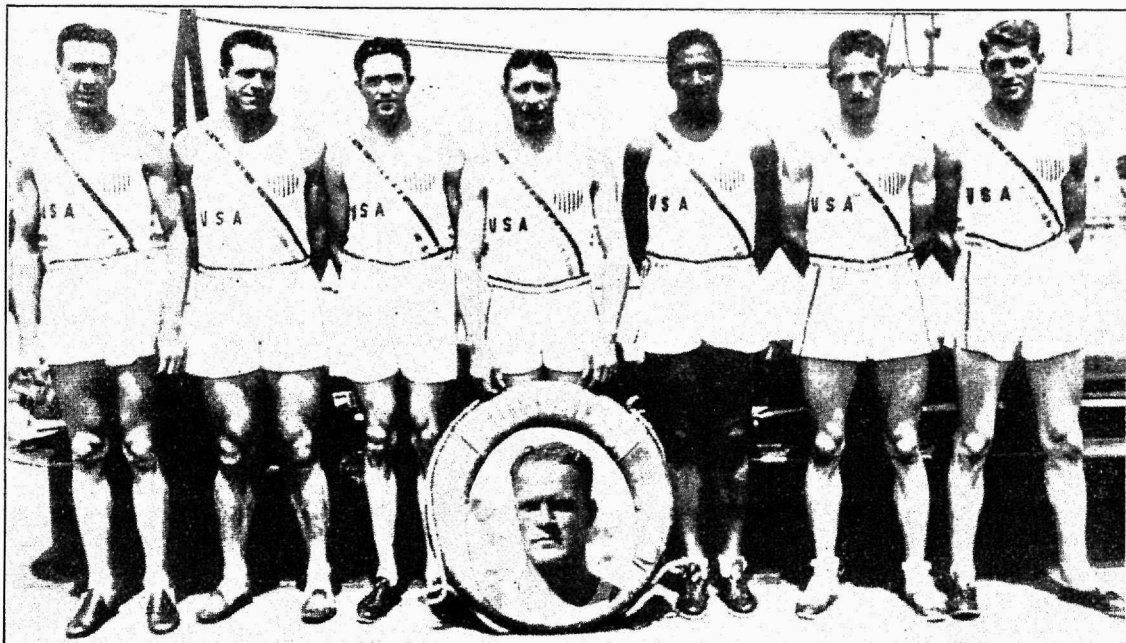
100 m	11.0	E. Mercer	USA	1912
400 m	48,9	E. Mercer	USA	1912
1500 m	4.15,0	B. Fasten	Rootsi	1923
110 m tõkkeid	15,6	J. Thorpe	USA	1912
Kõrgus	1.97	H. Osborne	USA	1924
Teivas	4.17	Ch. Hoff	Norra	1926
Kaugus	7.35	Ch. Hoff	Norra	1926
Kuul	15.32	J. Bausch	USA	1932
Oda	62.20	A. Klumberg	Eesti	1922
Ketas	46.66	H. Sievert	Saksa	1933

Jällegi on yankeed need, kes enamikul üksikaladest on sooritanud parima. Punktides väljendatuna annavad need kümne üksikala parimad tagajärjed fantastilise kogusumma 9887,59 punkti, mille saavutamine inimeste suutlikkuse kõrgeimalgi hindamisel jääb ülesandeks hilisemaile põlvedele.

Maailma parim atleet, HANS HEINZ SIEVERT, Saksa. Akadeemilistel maailmameistrivõistlustel Torinos sai ta üksikaladel lüüa Eesti spetsialistidelt — kauguses N. Kütiselt, kettas ja kuulis A. Viidingult.

USA SUUR TEAM

USA TEAM ENNE SÕITU ÜLE OOKEANI. Vasakult paremale: George Spitz, Henry Laborde, Joseph McCluskey, Glenn Cunningham, Ralph Metcalfe, Ivan Fuqua ja Johnny Morriss. All John Anderson.

Ameerika team kaheksast jooksu- ja väljaltleedist, Amateur Athletic Unioni poolt kõige karmimalt välja valitud Chicagos peetud USA esivõistlustel näidatud saavutuste põhjal, võistles Euroopa üheteistkümmes linnas ja seitsmes riigis. Kahega nendest meestest, H. Laborde'iga ja J. Andersoniga, võistles meie sportlastest A. Viiding Stokholmis ja Torinos.

Sellelt USA teamilt yankeed ootasid, et ta kõige tusedamalt edustab Uue maailma sporti. Mehed täitsidki nende peale pandud lootused.

Team, kelle võistlusreis vältas peagu 3 kuud, omas järgmise koosseisu: saatja George Bresnaham

Jova ülikoolist coachmanagerina; Glenn Cunningham Kansasest, Ameerika 800 ja 1500 m meister; Ralph Metcalfe Chicagost, 100 ja 200 m tiitlihooldaja; Joe Mc Gluskey, New-Yorgist, steeplechase'i meister; George Spitz, New-Yorgist, sise-esivõistluste ja ülakoolide kõrgushüppe-meister; Johnny Morriss Lafayette'ist, 110 m tõkkejooksu võitja; Ivan Fuqua Indianast, 400 m meister; Henry Laborde Stanfordist, ülakoolide kettameister; John Anderson New-Yorgist, olümpivõitja ja USA meister kettaheitel.

See on parim team, kelle USA iialgi välja saatnud Euroopasse mitte-olümpia aastatel.

Kes võidab kelle?

Euroopa kergejõustikutabelist tänavuse kümne parima kohta selgub kokkuvõttena, et Euroopa praeguseks esimeseks spordimaaks on Soome, teiseks Saksa, kolmandaks Rootsi ja neljandaks Ungari.

Esimesed kaks üksteisega maavõistlusi ei pea, samuti ka järgmised kaks. Kes aga siis võidaks esimeses paaris ja kes teises — muidugi n.-n. paberliku ehk tõenäolise arvestuse põhjal?

Seda küsimust on esimese paari kohta arutanud soomlased ja teise paari kohta rootslased.

Saksa nimi on viimasel ajal järjest tihedamalt maailma spordirahva huultel. Saksat peetakse Euroopas ainsaks, kes praegu suudab Soomele pakkuda tõsist maavõistlust. Tõsi see on. Nende kahe vahel tuleks kõva heitlus, kuhu ühelgi nendest kahest ei tarvitseks minna juba ette lööduna. Soome ekspert, Suomen Urheilulehti toimetaja Martti Jukola, arvab, et Soome võidaks selle maavõistluse.

Arvestus on järgmine: 100 m-is ilma muuta kaksikvõit Saksale (Jonath ja Borchmeyer 10,3). 200 m-is sama lugu. 400 m-is Strandvalli võit, teine soomlane neljas. 800 m-is Mickelssoni võit ja Kurkela kolmas. 1500 m-is Soome kaksikvõit, samuti 5000 ja 10000 m-is. 110 m tõkkejooksus saksl. Wegner esimene, Sjöstedt

teine, saksl. kolmas ja soomlane neljas. 400 m tõkkejooksus Aki Järvinen esimene ja teine soomlane neljas. Kaugushüppes Saksa kaksikvõit (Long 7.65 ja Leichum 7.40). Kõrguses Peräsalo ja Kotkas esimene ja kolmas. Kolmikus Soome kaksikvõit. Teivashüppes Saksal esimene ja kolmas koht. Kuulitõukes Saksal kaksikvõit. Kettaheitel Saksal esimene ja kolmas ning odaviskes Saksale teine ja neljas koht. Vasaraheitel Soomele kaksikvõit ja 1000 m teatejooksus Saksa võit.

Arvates esimesele 5, teisele 3, kolmandale 2 ja neljandale ühe punkti, nagu see üldisemalt viisiiks, võidaks selle kahe spordihiiiglase kergejõustikumatschi Soome 100:95.

Vahe on väike ja matschi korral võiks see veel ka haleda või koguni vastupidinegi tulla.

Rootsi-Ungari matschi kohta arvab „Idrottsbladet“, et selle võidaks Rootsi 74:66. Rootsi võidu-alad oleksid: 400, 800, 5000 m, teivas, 110 m tõkkeid, kuul, oda; Ungari alad: 100 m, kõrgus, ketas, kaugus, 1500 m ja teatejooks.

Nii siis: esimene (Soome) võidaks teise (Saksa) ja kolmas (Rootsi) neljanda (Ungari).

Kuidas oleks aga arvatavate kaotajate ennustus?

Ruidas hinnata poksimate

Poks on meil lühikese aja jooksul teinud edusamme ja vaatamata oma noorusele surunud nii mitmedki vanemad spordialad seljataha. Voistusspordina on poksharrastatav peagu kõigis suuremates keskkohdades ja spordiühingutes. On isegi vajadus tekkinud poksi eriseltside järgi ja neid on asutatud nii Tallinnas kui Tartus (Tallinna Poksiklubi, Tartu Poksiklubi, spordiselts Gong). Poksi alal korraldatakse hooajal rohkearvuliselt kursusi ja võistlusi ning noorte osavõtt neist on massiline. Ka ainelisest küljest on poksharrastajad spordiala: võistlused leiavad pealtvaatajaskonnalt rohkearvulist osavõttu, mille tõttu nende korraldamine end tasub ja korraldajatele jätab tegevuseks ülejääki. Ei saa nimetamata jätta samuti Eesti poksiühenduse edu rahvusvahelises ulatuses. Eesti on annud mitmeid rahvusvahelise kuulsusega poksiühendusi, nagu Palm, Klausner, Tamberg j. t., kelle võimed on hinnatud ka treeneritena. Kokkuvõetult: poksi alal lühikese aja jooksul saavutatud edu kindlustab sellele spordialale elujõulise tulevikku.

Kuid viimasel ajal on märgata tegevuses seisakut ja poksi tippsaavutuste tagasimeenikut. Soomlased, kes õieti eestlastelt poksi õppisid, on meist peajao kõrgemal, samuti võit lätlaste üle pole igakord kindel. On märgata poksi tehnilise taseme langust. Võistlused jäävad aeg-ajalt nagu nigelamaks ja pealtvaatajaskonna huvi võistluste vastu nõrgeneb. Siin tuleb parandust leida ja endine seisukoht sellel spordialal tagasi võita.

Üheks ja mõjuvamaks poksispordi languse põhjuseks on vajalike kohtunikude-kaadri puudus, kohtunikude ettevalmistamatu ja puudulik tegevus võistluste juhtimisel ja matschide hindamisel. Kohtunikud pole tõsiselt tähelepanu pööranud rahvusvahelistele määrustele. Samuti ei ole nad püüdnud neid määrusi ellu viia täiel määral võistluste juhtimisel ja paremusvõidu otsustamisel, mille tõttu võistlejate tehnilised võimed on langenud ning poksharrastajad on kohati kujunenud mingiks nigelapoolseks maadluseks. Kohtunikudel puudub hindamisel süsteem ning paremusvõidu määramisel tuleb ette arusaamatusi ja lahkkeltsid. Ei taha väita, et siin on tegemist sihilikusega, vaid kohtunikude kaader on ettevalmistamatu, kohtunikude tegevuses puudub ühtlus ja järjekindel võistluskäigu ülesmärkimine paremusvõidu otsustamisel.

Kohtunikude tegevuse kohta on kuulda nurinat mitte üksnes meil, vaid ka teistes maades. Rahvusvahelise poksiliidu kongresside alatiseks jutuaineks on kohtunikude tegevuse ja paremusvõidu otsustamise

tervendamise küsimus. Viimasel kongressil püüti sellest küsimusest väljapääsu leida poksimate määruste täiendamise ja punktivõidu märkimise viisi kindlaksmääramisega. Selle punktivõidu märkimise viisiga tutvustame käesolevas kirjutuses poksimate ringkondi.

Võistluste juhtimine ja hindamine.

Igas matschis toimib kolm punktikohtunikku ja üks ringikohtunik. Ringikohtunik asub ringi sees ja juhhib võistlust, kuna punktikohtunikud asuvad väljaspool ringi ja hindavad võistlejate paremust.

Ringikohtuniku tegevus.

Ringikohtunik juhhib võistluskäiku ja on vastutav selle määrustekohase läbiviimise eest. Tema oigu kodune määruste tundmises ja nende käsitamises, lisaks sellele erapooletu ja energiline. Ei täida tema eelpoolnimetatud nõudeid, ei või juttugi olla määrustekohasest võistluste läbiviimisest. Ringikohtunik ei tohi sattuda võistlejate ega vaatajaskonna mõju alla. Ta jälgigu teravalt võistlejaid, ja kui ta märkab võistleja juures määrustevastast tegevust, katkestagu võistlus märguandega „SEIS“ ning tehes süüdlasele märkus. Pärast lühikest tehtud märkust jätkaku võistlust märguandega „EDASI“. Roundi katkestamine, samuti jätkamine vastava märguandega on tarviline, sest määrus näeb ette, et round algab ja lõpeb gongiga märguandega, kui kohtunik roundi märguandega ei katkesta.

Kui ringikohtunik teeb ühele võistlejast märkuse roundi katkestamata, tuleb tingimata arusaamatus. Näiteks, A lööb B-le mitmel korral madallööke; kuigi need B-d ei taba, tuleks A-le märkus teha. Kui ringikohtunik pöörduv A poole võistlust katkestamata, tähendades: „Võistleja A, teie löögid on madalad.“ A, kuuldes oma nime, katkestab võistlust, kuid sellel silmapilgul B saadab A-le tabava löögi, mis viib A põrandale. Kuigi B ei talitanud ausalt ja spordimeheliikult, on tema tegevus siiski määrustekohane, sest ringikohtunik ei katkestanud võistlust enne märkust sõnaga „SEIS“. Vea tegi ringikohtunik ja A tuleb välja lugeda, kui tema ei tõuse 10 sek. jooksul.

Klitschimis puhul tuleb ringikohtunikul võistlejad lahutada sõnaga „LAHTI“ ja võistlejatel tuleb samm tagasi astuda. Asjata segamine on, kui ringikohtunik võistlejad lahutab nende vahelt läbisammumise. Kui võistlejad kohtuniku käsklust ei täida, tuleb võistlust katkestada sõnaga „SEIS“ ja süüdlasele märkus teha. Kui ringikohtunik siiski klitschi puhul lahutab võistlejad nende vahelt läbisammumise,

peab tema suutma jälgida, mis võistlejad tema selja taga teevad.

Kui määruste rikkumine on sihilik, tuleb ringikohtunikul süüdlane kõrvaldada kohe.

Kui määruste rikkumine on juhuslikku, mittesihilikku laadi, tuleb teha määrustekohane märkus ja kolmanda märkuse korral süüdlane kohe kõrvaldada.

Madallöögi puhul tuleb ringikohtunikul otsustada, kas löök oli tehtud madalalt või on löögisaaja ise süüdi selles.

Kahtlasel momendil, kui ringikohtunik ei suuda küsimuses selgusele jõuda, võib ringikohtunik arvestada punktikohtuniku arvamist. Seks tuleb võistlus katkestada ja punktikohtunikult küsida selgitust. Pärast seda ringikohtunik, kui tarviline, teeb märkuse ja jätkab võistlust.

Punktikohtuniku tegevus.

Nagu eelpool tähendatud, tuleb meil suurel määral arusaamatusi paremusvõidu, s. o. punktivõidu, otsustamisel. Kuigi määrus näeb ette kindla korra paremusvõidu määramisel, pole kohtunikkude senine tegevus täiel määral annud tulemust ja sel lihtsal põhjusel, et puudub üksikasjaline märkimissüsteem. Kohtunikud jälgivad roundi kestes võistlejate tegevust ja selle lõpul märgivad hindamissedelile võistlejate punkti-vahekorra. Kuid otse võimatu on punktikohtunikul pidada meeles võistlejate üksikasjalist tegevust roundi kestvusel ilma üles märkimata ja seepärast tulevad punktide arvestamisel eksimised tahtmatult. Sellest väljudes on töötatud välja uus märkimiskord, millega loodetakse kohtunikkude tegevusesse paremusvõidu otsustamisel tuua ühtlust ja järjekindlust.

Määrus näeb ette, et roundi paremale võistlejale arvestatakse 20 punkti ja vastasele vastavalt vähem. On mõlemate võistlejate võimed võrdsed, saavad mõlemad 20 punkti. Punktikohtunik märgib võidu sellele võistlejale, kes tema arvestusel matschi lõpul omab suurema punktide kogusumma. Omavad mõlemad võistlejad matschi lõpul võrdse punktide kogusumma, tuleb võit anda sellele võistlejatest, kes võitis viimase roundi. Ei anna viimane round samuti tagajärge, tuleb võitjaks tunnistada see, kes oli pealetungivam, ja kui see tagajärge ei anna, siis paremale tehnikamehele. Paremusvõidu määramisel võetakse arvesse:

- a) tabavused,
- b) tabavate löökide mõjuvus,
- d) kaitse,
- e) pealetung ja taktika,
- f) keelatud löögid ja tegevus (foulid).

Võistlejate tegevuse üksikasjaliseks märkimiseks tarvitame abipunkte. Abipunktid arvestatakse roundi lõpul täispunktideks, ja nimelt iga kolm abipunkti annab ühe täispunkti. Saadud täispunktid arvatakse vastasel 20-nest punktist maha.

Asjaarmastajate võistluses hinnatakse esmajoones tehnikat ja seepärast märgitakse võistlejale, kes puhta löögiga tabab vastast (lööki, mis vastast määrustekohaselt tabab, ilma et vastasel korda läheb löögi eest end kaitsta või lööki tagasi tõrjuda), iga löögi eest

üks abipunkt. Tehnika kõrval tuleb teises järjekorras hindamisele löögi mõjuvus. Seepärast hinnatakse ühe lisa-abipunktiga sarnast lööki, mis vastasele nähtavat mõju avaldab: vastase põrandale lööb, samuti segaseks või nõrgaks. Lüüakse vastane põrandale, antakse lööjale iga kolme sekundi eest, mis vastane põrandal viibib, üks lisa-abipunkt. Nii siis näiteks: lüüakse üks võistleja üheksaks sekundiks põrandale, saab vastane viis abipunkti, s. o. tabavuse eest ühe, löögi mõju eest ühe ja 3×3 sekundi maas lamamise eest kolm abipunkti.

Lähivõistlust hinnatakse selle lõppemisel mitte üksiku löögi, vaid üldise mulje järgi, ning paremale antakse üks kuni kaks abipunkti.

Kuigi poks on pealetungi spordiala, võetakse hindamisele ka kaitse, s. o. vastase löökide tagasitõrjumine, sukeldumine jne. Vastase löögi kaitsmisel antakse pool abipunkti iga tagasitõrjutud löögi eest.

Samuti võetakse arvesse määrustevastane tegevus võistluses ja iga eksimise eest märgib punktikohtunik vastasele ühe abipunkti. Teeb aga ringikohtunik avaliku hoiatuse, siis saab vastane kolm abipunkti.

Et abipunktide arvestamises selgust saada, toome näite kolme-roundilisest matschist.

I round.

Võistluse alul tabab A vasaku sirgega B-d, mille eest arvestatakse A-le üks abipunkt. Järgnevatel sekunditel tabab A veel kahe puhta löögiga B-d ja saab lisaks kaks abipunkti, seega on A-l juba kolm abipunkti. Nüüd asub B pealetungile ja saadab A-le ühe sirge ja teise haagi. A-l läheb korda end mõlema löögi eest sukeldumisega kaitsta ja samal ajal B-d tabada uppercutiga puhtalt lõuga. A saab kahe löögi kaitse eest ühe abipunkti (½ pool punkti) ja uppercuti eest ühe abipunkti. Seega on A abipunktide arv viis. Järgmistel sekunditel asub B lähivõistlusesse ja selle lõppemisel oli A ülekaal ilmne. Kuna lähivõistluses A-l oli tugev ülekaal, saab tema kaks abipunkti ja viib abipunktide summa seitsmele. A tungib uuesti peale ja saadab vastasele löögi, mis tabab allpool vööd. Kuna ringikohtunik seda ei märka, võistleja B samuti ei kaeba saadud valelöögi üle, kuid punktikohtunikud nägid määrustevastast tegevust, märgivad nad B-le ühe abipunkti, millise arvuga vähendatakse A kogusumma. A-le jääb kuus abipunkti. B saadab järgimööda A-le kolm tabavat lööki ja saab selle eest kolm abipunkti. (Võetakse A-lt maha.) A-le jääb veel kolm abipunkti. Roundi lõpul tungib B peale. A taganeb, saadab B-le vasaku sirge, millega B kuueks sekundiks põrandale langeb. Selle löögi eest saab A ühe abipunkti. Kuna löök oli mõjuv ja viis B põrandale, antakse üks abipunkt löögi mõjuvuse eest ja 2×3 sek. maas lamamise eest kaks abipunkti — seega kokku neli abipunkti. Kuna A oli enne seda lööki juhtimisel kolme abipunktiga, on tema kogusumma nüüd seitse. Eelmisest tabatud löögist on B uimane ja otsib kaitset klintschimisest. Ringikohtunik teeb B-le avaliku märkuse, mille eest antakse A-le kolm abipunkti — seega tema kogusummas on nüüd kümme abipunkti. Sellega lõpeb esi-

PESAPALLI LÄHENEMAS

Soome tasemele

ED. KLUMBERG

Ainsatena maailmas peavad pesapalli-maavõistlusi Soome ja Eesti, kuid ainsa võitjana eraldub vahest veel rida aastaid edaspidigi Soome. Tänavuse maavõistluse tulemus Hämeenlinnas oli 8:0, millele lähedase vahega võitis Soome ka l. a. Tallinnas peetud esimese kohtamise — 13:4. Kui numbrites vahe Eesti ja Soome vahel on jäänud peagu muutmatuks, siis nüüdsel võistlusel suutis Eesti siiski tõestada oma pesapalli järsu tõusu. Esimestena ruttasid seda pärast maavõistlust kinnitama soomlased. Mitte komplimentideks, vaid objektiivselt hinnates lausuvad nad, et kuigi „suomalaisyhdeksikkö oli vieläkin liian kova pala eestiläisen pesäpalloilun valioedustajille“, siiski on Eesti teinud suuri edusamme, mille tõttu olevat loota Eesti peatset küündimist Soome tasapinnani. Seda meelitavat hinnangut tänuga kviteerides peab siiski ütleva, et „peatseks küündimiseks“ vajame 4—5 aastat. Nii suuresti eraldub Soome pesapalliklass Eesti vastavast.

Soome pesapall on kõval sporditeaduslikul alusel. Soomlased mängivad skemaatiliselt: löök ikka kooskõlas jooksuga. Mäng on soomlastel aastate vältel nagu sündinult sisse juurdunud ja ta areneb nagu mehaaniliselt mööda kindlaid niite. Piltlikumalt: soomlasi

võib pesapallis eeslastega võrrelda nii nagu mäiteks jalgpallis proffe amatööridega. Seepärast Soome tasapinnani küündimiseks ei piisaks ühest või kahest aastast. Küll võime aga paari aasta pärast võita soomlasi juhulikult, pealegi kui soomlased ei esita meie vastu oma priima-garnituuri. Kuid kindlasti saavad nad Eesti vastu järjest tugevamad koosseisud, vastavalt Eesti pesapalli tõusule. Kui l. a. võidul 13:4 Soome rahvusmeeskond tuges ainuüksi B klassi kuuluvail Helsingin Pallonlyöjätel, siis Hämeenlinnas võitis meid koondus Riihimäe, Toiula ja Hämeenlinna mängijatest. Seejuures Riihimäe kolm esindajat kuulusid Soome A klassi meistermeeskonda. Need olid: Soome parim põletaja K. Karvonen, paremuselt teine söötja V. Karvonen ja edasi V. Heikkilä. Teisedki nimed olid üldtuntud Soomes: L. Heinänen, P. Skogster, V. Hänninen, I. Leino, V. Koski ja A. Sinivuori. Meeskonna juhiks oli Soome parim söötja ja ühtlasi parimaid treenereid Pasi Harvela. Et soomlased olid tulle saanud oma kuulsusi, see näitab nendes tõusnud respekti Eesti vastu. Seda hinnatavam oli meie kohta võrdlemisi mõõdukas kaotus.

Maavõistluse najal võis eestlaste mängus eraldada rea suuri puudusi. Kuna need puudused on üldiseloo-

mine round. Abipunktid arvestatakse ümber täispunktideks, ja nimelt: kolm abipunkti on üks täispunkt. A kümme abipunkti seega annab kolm täispunkti, mille arv arvatakse maha 20-dest punktist nõrgema võistleja kahjuks. Esimese roundi tagajärg on seega:

	A	B
I round	20 punkti	17 punkti

II round.

Teises roundis on A jälle ülekaalus. B pole veelgi toibunud esimeses ringis teda põrandale viinud löögist. Kuid B on ettevaatlik ja suudab lõpetada teise roundi, kusjuures selle kestvusel A saab kuus abipunkti. Arvestame abipunktid täispunktideks — saame kaks täispunkti. Teise roundi tulemus kujuneb:

	A	B
I round	20 punkti	17 punkti
II „	20 „	18 „

III round.

A, olles ülekaalus kahel esimesel roundil, tungib ka kolmandal peale, kuid B omakorda saadab ta löögiga põrandale kolmeks sekundiks. Selle eest antakse

B-le kolm abipunkti (tabavus üks, mõjuvus üks ja põrandal olek 1×3 sek. üks punkt). A tõuseb püsti ja algab pealetungi, kuid B taipab seisukorda ja saadab A-le kolm tabavat lööki, mille eest tema saab kolm abipunkti. Seega B abipunktide summa on kuus. A on saanud löögist uimane ja B tabav löök viib teda uuesti põrandale kuueks sekundiks. Viimase löögi eest saab B neli punkti (tabavus üks, mõjuvus üks ja 2×3 sek. põrandal — kaks abipunkti). Seega tõstis B oma abipunktide summa kümnele. Sellele järgneb B pealetung, antud löökide eest saab B veel kaks abipunkti. Seega kogusumma B kasuks 12 abipunktiga. Sellega lõpeb kolmas round. Transformeerime abipunktid täispunktideks, saame neli punkti. Punktide seis pärast kolmandat roundi:

	A	B
I round	20	17
II „	20	18
III „	16	20

56 55

Matschi võidab A 56 punktiga B 55 vastu.

mustavad kogu meie pesapallimängijate perele, siis peatume neil pikemalt.

Esimeseks suureks puuduseks on halb löögitehnika. Eeskätt lüüakse liig sageli mööda. Soomlastel läheb vähemalt teine löök ikka pihta. Teiseks: ei osata küllaldaselt varieerida pikkade, aeglaste või hanitavate löökidega, vastavalt sellele, kuidas dikteerib mängu olukord, s. t. kuidas arenevad jooksud pesalt pesale. Peetagu silmas, et löök peab alati olema kooskõlas jooksudega! Näiteks „kuldseks“ võis pidada soomlaste aeglast, veerevat lööki põletaja ja nähvaja vahelt, kui oli tarvis võimaldada jooksu esimeselt pesalt teisele. Lööök oli küll aeglane, kuid sihitud nii kaalutletult, et jooksja tavaliselt jõudis ikka enne palli pesale. Vastandina soomlastele teevad meie poisid palju umbropsu lööke. See oli osaliseks põhjustajaks eestlaste „kuivale“-jäämisele maavõistlusel.

Edasi on eestlased palli püüdmisel liig kärsitud. Ägedalt tormati pallile vastu ja ägedalt söödeti ta edasi, ilma et enne oleks ümber vaadatud, kuhu ja kuidas visata. Selle tagajärjel visati sageli pall pesale söötmise asemel hoopis väljaspoole mänguvälja. Soomlased lähenevad pallile aeglaselt, isegi näivalt andeksandmatu aeglusega, kuid püüavad palli kindlamini ja järgnevalt söödavad hästisihitud ja kiirelt vajalisesse kohta. Ajaraisk pallile lähenemisel on mitmekordselt tasuv edaspidise tööga, s. t. kui järgnev sööt on täpne ja kiire.

Kõrgeid palle püüdsid eestlased peagu niisama hästi kui soomlased, kuid maapallile juures takerdati. Viimaseid tuleb aga mängus rohkem ette. Meil püütakse küljelt, kuid Soomes on läbi löönud kükkasendis püüdmine. Kükkasend võimaldab kiiremat starti palli edasisöötmisel. Külj- või kükkasendi tarvitamise kohta oli Soomes omal ajal suuri vaidlusi. Kükkasend on aga Soome parima põletaja K. Karvose leiutatud ja tänu selle mehe heale mängule laialdaselt levinud, nii et isegi tunnustatud spetsid P. Harvela, Osmo Kupiainen, Koskinen j. t. eelistavad kükkasendit. Viimasel ajal on K. Karvosele tekkinud kõva konkurent Hendriksonist, kes püüab külgasendis. Külgasend on Hendriksonile sellepärast sobivam, et ta söötab altkäe, milleks pole vaja kiiret starti püstiseisuks.

Neljandaks suureks puuduseks eestlastel on kiirus. Meil pole pesapallimängijaid, kes suudaksid näiteks 100 m katta alla 12,5 sek. Enamik jookseb selle maa üle 13 sek., rohkem 14 sek. piirisse! Pesade valutamisel on kiirusel esmajärguline tähtsus. Võib öelda, et mitmel juhul peetud maavõistlusel, kui eestlane oli juba kodupesale jõudmas, ta surmati $\frac{1}{2}$ —2 m enne seda. Suurema kiiruse juures oleks see olnud võimatu. Soome pesapallimängijad jooksevad 100 m 12 sekundiga ja isegi alla selle.

Need olid peamised puudused Eesti rahvusmeeskonnal, nagu seda alla kriipsutasid ka Soome spetsid. Nim. puuduste arstimisele tuleb asuda Eesti pesapalli parema tuleviku nimel.

Maavõistlus peeti 27. augustil pärastlõunal. Hä-

meenlinna asub umbes 100 km Helsingist ja on Rakvere suurune linn. Vanasti oli ta kindluslinnaks, millest tuletati ta nimes -linna, kuna linna soomekeelne tähendus ei ole meie linn, vaid vangla. Pealtvaatajaid kogunes 2500 ümber, mis linna elanikkonna kohta suhteliselt väga suur arv. Kuid pealtvaatajaid oleks olnud veelgi rohkem, kui mitte samal ajal Helsingis poleks peetud Soome-Prantsuse kergejõustiku-maavõistlust.

Eesti esines koosseisus: A. Matiisen, O. Koni, A. Koni, E. Nukman, H. England, E. Altman, A. Tabur, R. Tomp (kõik Põhja malevkonnast), A. Sihver, Reinbaum (NMKÜ) ja Kruus (Kalev). Meeskonnajuhiks oli E. Klumberg. Kohtunikuna toimis Kullervo Pellinen, kes ka oma ametialalt on kohtunik. Võistlusel närveerisid eestlased liialt, mille tõttu esimestel vahetustel nad kiiresti surmati, kuna omapoolt takerdati vastaste surmamisel. Lõpul muutus mäng tasavägisemaks, kuid eestlaste üritused punkte tuua lõppesid fiaskoga, kuigi neljal juhul mees surmati pool meetrit enne kodupesat. Määrustes ettenähtud seitse vahetust sooritati enne normaalaja lõppemist, mille tõttu mängu jätkati veel üks vahetus. Soomlased saavutasid peagu igal vahetusel ühe punkti. Soome võitu 8 : 0 võib pidada suureks ja mittevastavaks mängukaigule.

Eestlastest said soomlastelt kõige rohkem kiitust söötja A. Matiisen ja H. England. Neid peeti võrdheadeks mängijateks napi paremusega esimesele. A. Matiisen sai parimale eestlasele väljapandud auhinna. A. Matiiseni söötjana saab võrrelda V. Karvosega. Kõigile eestlastele omasena on ka Mati suuresti kärsitu pallile lähenemisel. Suure paremuse soomlase kasuks annab aga ta vasaku käega söötmine ja viskamine. Vasakukäeliseks on tal parem söötmine ajal teha ootamatuid viskeid pesale ja soodustada vastaste surmamist. Sest tal pole vaja kätt viskeks tagasi tõmmata, vaid võib palli ära saata otsemat teed. Ka Soome teine söötja P. Harvela on vasakukäeline.

Pärast maavõistlust pidasid eestlased Põhja malevkonna meeskonnana veel kolm matschi Soomes, mis kõik kaotati vastavatele koondustele: Tampere 2 : 9, Toiulus 3 : 6 ja Lahtis 2 : 8. Parimaks kaotustest saab hinnata resultaati Lahti kui Soome A klassi Ida sarja meistri vastu. Soomes on kaks sarja ja vastavad meistrid on Soome parimateks meeskondadeks.

Soome pesapall on üle 20 aasta vana. Mängu tõi Soome 1912. a. Lauri Pihkala. Ameerikas käinult ja näinult base-balli lihtsustas ta selle mängu ja tegi ta odavamaks ka varustuse suhtes. L. Pihkala peasisiiks importeerimisel oli selle mängu kaudu arendada jooksjaid ja ühtlasi anda mitmekülgset treeningut igale sportlasele. Ei saa küll väita, et pesapallimängijaist oleks arenenud Soome atleete, kuid fakt on, et rida kuulsusi on mänginud omal ajal pesapalli. Nägin isiklikult 1928. a. Helsingis maadlus-maailmameister Pihlaja mäge võistlemas politsei pesapalli meeskonnas.

Kergejõustiku

A. Adorf

baromeeter kergib üha

Kergejõustiku taseme tõus on vahepealsel kuul jatkanud ikka edurada. Püstitati sääraseid marke, nagu kõrguses 1.95, kauguses 7.42, odas 69.30 jne., mis veelgi түседamaks muutis nende alade nii-kui-nii ekstraklassilisuse. Hüpete nõrgemalgi alal, teivas-hüppes, paranes ka olukord. Seda mitte just uue tipp-saavutusega, kuid mitme uue tähe juuretulekuga, nagu E. Ärman 3.60, E. Tuhk 3.50 jne. Rõõmustavalt lähenesid ka jooksude ajad mitmete minutite ja sekundite võrra rahvusvahelisele tasemele. Parimaks saavutuseks siin oli A. Jürlau Helsingis joostud 1500 m 4.08. Lühimaades kerkis lubav mees E. Susi Jõhvist, kes kaitsevää võistlustel kolmanda mehena hooajal 100 m kattis 11,2.

Kümne parima keskmine tõusis kõigil aladel. 400 m, kõrgus- ja kaugushüppes ning raskusheites on käesoleva hooaja keskmine lähenemas l. a. tippsaavutusele! Näiteks kaugushüppes oli l. a. parimaks 6.96, kuid tänavune keskmine on 6.90,2. Kaks meest, N. Küttis ja E. Rähn, üle 7 m ja neli meest — R. Tomson,

I. Marks, A. Kongas ning J. Rubanovitsch — lähedal 7 m-le. Viimastest ja noorematestki on oodata uusi 7 m mehi.

Kümne parima keskmine 17. sept. oli järgmine (klambrates on võrdluseks toodud eelmise kuu keskmine): 100 m — 11,31 (11,39), 200 m — 23,92 (24,07), 400 m — 52,8 (53,05), 800 m — 2.03,9 (2.04,9), 1500 m — 4.13,9 (4.14,05), 5000 m — 16.06,9 (16.12,51), 110 m tõkkeid — 16,66 (16,79), kõrgus — 1.80,45! (1.79), kaugus — 6.90,2! (6.89,35), kolmik — 13,42 (13,32,55), teivas — 3.44 (3,39), kuul — 14.06! (13,99), ketas — 42.98 (42,86,8), oda — 59.07 (58,83) ja raskus — 15.28 (15,10).

E. Spordileht loodab tänavuse kergejõustiku hooaja kohta tuua viimse võimaluseni täpse statistikalise ülevaate. On soovitatav, et spordinõunikud maakondades ja ka seltsid saadaksid omapoolt E. Spordilehele vajalisi andmeid oma sportlaste tehniliste tulemuste kohta, et oleks hõlpsam koostada üldist ülevaadet ja tuua võrdlusi eelmiste hooaegadega.

	I	II	III	IV	V
100 m . .	11,2 R. Tomson, Kalev.	11,2 V. Rattus, Tartu Kalev.	11,2 E. Susi, Jõhvi ÜENÜ.	11,3 A. Hirsch, Kalev.	11,3 R. Vendrich, ESS.
200 m . .	22,9 R. Tomson, Kalev.	23,3 V. Rattus, Tartu Kalev.	23,6 A. Pau, Sakala NS.	24,0 R. Vendrich, ESS.	24,0 V. Bolschak, Võitleja.
400 m . .	51,2 V. Rattus, Tartu Kalev.	52,2 A. Pau, Sakala NS.	52,8 A. Jürlau, Kalev.	52,8 F. Ütt, ASK.	53,0 A. Paluvere, Kalev.
800 m . .	1 58,6 A. Jürlau, Kalev.	2.01,4 O. Pärn, Kalev.	2.02,1 L. Kivisto, Tartu ÜENÜ.	2.02,5 A. Klemmer, ÜENÜTO.	2 03,0 V. Püss, Tall. PS.
1500 m . .	4.08,0 A. Jürlau Kalev.	4.1 ,0 E. Prööm, Kalev.	4.12,4 O. Pärn, Ka'ev.	4.13,8 O. Saar, ÜENÜTO.	4 14,6 K. Laas, Tartu Kalev.
5000 m . .	15.37,6 E. Prööm, Kalev.	15.50,6 A. Peterman, Vaprus.	15 54,0 R. Sams, Harju malev.	16.01,0 A. Kaalep, Kalev.	13.08,0 M. Prost, Tartu Kalev.
10000 m . .	33.39,2 M. Tumanov Kalev.	34.14,8 R. Sams, Harju malev.	34.16,2 A. Kaalep, Kalev.	34.21,4 L. Öun, Nõmme Kalju.	34.57,2 J. Anier, Tartu Kalev.
110 m . .	16,1 A. Paluvere, Kalev.	16,1 E. Rähn, Kalev.	16,2 J. Tomson, Kalev.	16,7 G. Beckman, Pärnu SS.	16,8 E. Labent, Tartu ÜENÜ.
Kõrgus . .	1.95 A. Kuuse, ÜENÜTO.	1.85 G. Schmidt, ESS.	1.83 E. Knuut, ÜENÜTO.	1.80,5 G. Kalm, Kalev.	1.80 G. Sule, ASK.
Kaugus . .	7.42 N. Küttis, Võitleja.	7 08 E. Rähn, Kalev.	6.90 R. Tomson, Kalev.	6.85 I. Marks, Tartu ÜENÜ.	6 83 A. Kongas, Pärnu SK.
Kolmik . .	14.17 N. Küttis, Võitleja.	13.84 E. Rähn, Kalev.	13.61 I. Marks, Tartu ÜENÜ.	13.56 J. Pillikse, Kohila Püsisvus	13.31 H. Roosson, Sakala NS.
Teivas . . .	3.60 J. Erna, Kalev.	3.60 E. Ärman, ASK.	3.50 E. Tuhk. Kuressaare ES.	3.45 H. Michelson, Tartu Kalev.	3.40 O. Lepikson, Kalev.
Kuul . . .	15.92 A. Viiding, Tall. PS.	14.80 J. Suuk, Tall. PS.	14.19 P. Määrits, Valga ÜENÜ.	14.19 N. Feldman, ASK.	14.15 O. Erikson, ASK.
Ketas . . .	47.10 A. Viicing, Tall. PS.	46.14 N. Feldman, ASK.	45.76 O. Erikson, ASK.	43.93 K. Kask, Käru ÜENÜ.	42.42 E. Lilienthal, Narva PS.
Oda . . .	69.30 G. Sule, ASK.	62.75 A. Niggol, Tartu Kalev.	60.78 J. Meimer, Pärnu SK.	60.05 J. Laurson, Tartu Kalev.	57.30 H. Reitsak, Võitleja.
Raskus . . . (12,5 kg)	17.05 A. Teearu, Tall. PS.	16.77 R. Bluman, Räpina.	15.75 A. Blumberg, Tartu Kalev.	15.58,5 J. Neuman, Tall. PS.	15.51 M. Liinat, Kalev.

A. Klumberg:

TEIVASHÜPPPEST JA MEIE TEIVASHÜPPAJATEST

Maailma ekstraklassi teivashüppajateks võib nüüdsel „hirmu ja õuduse“ ajajärgul pidada üksnes 4 m ületanud mehi. Suurima arvu sääraseid mehi omab Ameerika, mille tõttu talle kuulub ka hegemoonia sel- el ühel toredamal kergejõustiku alal. Ainuke Ameerikale kardetavamalt konkurentsi sel alal pakkuv maa on Jaapan, kelle esindajad küündinud 4.25-ni. Vana maailm oma napilt 4 m ületavate atleetidega on aga tagasihoidlikult maha jäänud. Sel puhul ei saa siiski märkimata jätta, et ka Euroopal oli teivashüppes hiilgeaeg, kui norralane Charles Hoff järjest üllatas uute maailmarekordidega. Ta kiskus Ameerikalt F. K. Fossi nimel 4.09-ga püsinud rekordi ja kruvis 1922.—1925. a. selle järk-järgult 4.25-le. Norralase päikese loojumise järele ei kerkinud aga uusi eurooplastest talente ja 1927. a. viis C. W. Carr 4.26-ga maailmarekordi jälle üle ookeani. Kas ja millal kergib Europa jälle pealpoole Ameerikat, on raske ennustada. Esialgselt näib, et maailmarekord siiski pikemaks ajaks jääb Ameerikasse. Seda sellepärast, et Ameerikas on teivashüppajate ettevalmistav töö intensiivsem ja ühtlasi paremal teaduslikul alusel.

Ameerikas hakatakse tulevasi teibamehi treenima nende kasvueas. Teatavasti on teivashüpe raskemaid kergejõustiku alasid. Ta nõuab tublit kehavalitsemist koos akrobaatlikkude annete omamisega ja lisaks head kiirust. Ta nõuab ka erilist talenti, kui tahetakse pääseda ekstraklassi, s. t. 4 m meeste hulka. Ameerika treeneritel on aga hea silm talentide eritlemiseks. Talendiga mehed võetakse kohe erilisele hooldamisele ja neile võimaldatakse vastav teaduslikult hästi läbimõeldud ettevalmistav treening. Mõistetavalt ei koosne see üksnes teibaga hüppamisest. Tõsine võistlustreening algab alles noormeheikka jõudmisel, sest suursaavutusi võib püstitada üksnes küps ja arenenud mees, kellel hea paindumus, jõud, kiirus ja vastupidavus. Tavaliselt on teivashüppajad ka mitmevõistlejad või suutlikud veel muudel aladel peale teivashüppe püstitama väljapaistvaid tagajärgi. Näiteks Pariisi olümpiavõitja ja omaaegne maailmarekordimees 4.30-ga L. Barnes jooksis 100 m 10,8, tõukas kuuli 14 m ümber jne., Bill Graber kattis 100 m 11 sekundiga, hüppas üle 7 m kaugust jne. Vastupidi: mitmevõistlejad hüppavad ka hästi teivast, nagu Los Angelesi kümnevõistluse võitja J. Bausch — 4 m ümber. Samuti Charles Hoff.

Teine, väga oluline faktor suursaavutuse püstitamisel on teivas. Kõige paremad teibad saab jaapani pilliroost. Euroopas tarvitusel olevad teibad pole aga valmistatud parimat sorti jaapani pilliroost. Nii kummaline kui see ka on, kuid Euroopas ei muretseta

palju ekstraklassi tarbeid. Nähtavasti on eht jaapani pilliroo importeerimine väga kallis. Hea teivas võib aga resultaadile lisada kuni 20 sm. Igal teivashüppajal olgu oma teivas, millega ta täiesti kodunenud. Et vältida võimalikke õnnetusi teiba purunemise tõttu, tuleb igal hooajal muretseda uus teivas. Üle ühe hooaja tarvitatud teivastel võivad olla silmale mittenähtavad sisemised mõrad, mis tugeva hüppe puhul võivad lõhestada teiba.

Teivashüppes võib eritleda kaht stiili hüppajaid: 1) jõuga ja 2) hooga pendeldajad. Mõistetavalt on kõige parem, kui hüppajal on need mõlemad stiilid koostatud. Sääraseid hüppajaid on aga vähe. Los Angelesi võitjatest oli W. W. Miller jõuga pendeldaja. Jooksuhoog oli tal väike, ainult viimased sammud enne äratõuget tegi ta väga kiirelt. Pendeldas peamiselt käte jõuga. Los Angelesis imestati, kuidas Miller üldse suutis oma stiiliga hüpata üle 4.30 ja koguni püstitada uue rekordi 4.31,5. Hõbemedalimees jaapanlane Nishida,

*

Pildil

Evald Ärman,

ASK

*

kes muuseas 1930. a. Tallinnas demonstreeris 4 m hüpet, on hooga hüppaja. Ta läheneb telingutele haruldase kiirusega ning pendeldab jooksust saavutatud hooga. Nishida hüppas 4.25. See näitab, et paremust ei anna stiilid, vaid stiil tuleb valida vastavalt hüppaja tüübile. Vastavalt stiilile tuleb valida ka teiba pikkus. Hooga hüppajatel pole vaja väga pikka teivast. Nishidal oli teivas ainult veidi pikem ületatavast kõrgusest. Üldiselt on aga maksev, et teivas olgu umbes 1 m pikem mehe maksimaalselt saavutatavast resultaadist.

Miks ei edene Eestis teivashüpe? Meie praegune rekord 3.70,5 on ka Euroopa mõdupuus tagajärg alla keskpära. Hooaegade tippsaavutused 3.60 või 3.65 on veelgi nõrgemad. Meie teivashüppajad on enamikus juhuslikud hüppajad, kes ei spetsialiseeri vajalise tõsisele. Samuti ei mõelda küllaldaselt hüppe ratsionaalsele viimistlemisele. Veel kord tuleb siinkohal nimetada J. Ernat. Kui mees õpiks parema stiili, läheneks ta peatselt 4 m ületamisele. Rõõmustavalt on siiski kerkinud uusi lubavaid tähti, nagu E. Ä r m a n, E. T u h k, edasi veel A. Veisbach, Tapa SK, ja H. Koik, Sakala NS. Need on küündinud 3.40—3.60. See resultaat ei ole küll suur, sest võib öelda, et 3.50 võib saavutada iga normaalselt arenenud sportlane, kuid loota on, et neist noortest vast kergib mees üle 4 m. Kuidas jõuda oma praegusest tippsaavutusest kõrgemale, selles on otsustav meeste oma tahe. Tuleb pidada meeles, et mida kõrgemale, seda intensiivsem olgu treening. Eelkõige aga peab neil teivashüpe nii teoreetiliselt kui ka praktiliselt olema selge.

Ülalnimetatud neljast noorest teivashüppe alal võib esialgu välja tõsta Evald Ä r m a n i ja Erich T u h a. Mõlemad on 21-aastased, seega jõudnud juba parajasse ikka. Mõlemaid võib meie oludes pidada talentideks. Hüppavad hooga-stiilis. Seejuures saarlase E. Tuha stiil on algelisem, E. Ä r m a n on vanameistrilt J. Martinilt kooli saanult puhtama stiiliga mees.

E. Tuha parim mark 3.50 saavutatult üksnes toore hooga on selle tõttu märkimisväärne. Kui see mees sa- tuks pidevalt treeneri käpa alla?! Nagu E. Tuhk ise räägib, olevat ta teivashüppes võistelnud üldse ainult kolmel korral ja vastavalt sellele on tippsaavutused kerkinud järgmiselt: 1930. a. — 2.50, 1931. a. — 3.00 ja 1933. a. — 3.50. Peale selle on Tuhk hüpanud kõrgust 1.80 ja kaugust 6.16. Mees kurdab, et Kuressaare pole võimalust õppust saada oma huvialadel. Välja- sõitudel Saaremaale on ainsatena talle juhtnõore annud A. ja E. Klumbergid. Loodab siiski järgmisel aastal jõuda 3.70-ni ja paremal juhul isegi kõrgemale. Viimastel võistlustel vigastas mees halva teivashüppe augu tõttu jala, mille tõttu sellel hooajal enam ei stardi.

Evald Ä r m a n on edenenud järgmiselt: 1925. a. — 2.10, 1926. a. — 2.30, 1927. a. — 2.60, 1928. a. — 2.90, 1929. a. — 3.00, 1930. a. — 3.15, 1932. a. — 3.31 ja tänavu — 3.60. Ka odaviskes on Ä r m a n i 55.83 rahuldav. Kõrgust on hüpanud 1.65 ja kaugust 6.08. Esialgset juhatust on saanud Lauri Pihkala „Poiste spordiõpetusest“, hiljem J. Martinilt, A. Reisnerilt ja nende ridade kirjutajalt.

Kuna mõlemad mehed on kehaliselt võrdlemisi veel

*

*Pildil
Erich Tuhk
Kuressaare ES,
ühes oma ven-
naga (vasakul).*

*

nigelad, tuleb neile soovitada talvel teha jõuharjutusi. Samuti peavad nad harrastama lühikesi sprinte suurema kiiruse arendamiseks. Väga tähtis on aga talvine treening. Loomupärase ande tõttu peaksid mõlemad instinktiivselt tajuma oma praegusi puudusi hüppel ja neid püüdma osalt juba talvel siluda. Ja kui pole puudus tahtest, siis loodame mehi järgmisel aastal näha 3.80 ületamisel, mis oleks Euroopa keskpäraseks täga- järjeks. Edasi sellest areneb aastatega, sest teivas- hüppes jõutakse oma maksimumini alles rea aastate järele.

REGATTA

on Lafemme'i uudissort paberosse, aroomilised ja ma- heda maitsega.

Regatta on ühtlasi sort, mis peaks meeldima ka sportlastele.

PALLIKURIOOSUM KAUNASES

Kas pooltosinat 11 m lööke appi!

Balti 6. jalgpalliturniir Kaunases oli säärane tõelikkus, mis lõpuks resultaadilt kujunes olematuseks ja sellejuures veel pärast oma n. ö. öndsat lõppu nii Leedu, Lätis kui Eestis tekitas mitmesuguseid järelokajaid ning keerutas üles ka tolmud. Kokku üks kurioosum, mida jalgpalli alalgi ei juhtu iga aasta.

Kaunase neljas matsch, Eesti-Leedu teine kohtamine, mis taheti pidada turniiri elushoidmiseks, kuid mis tuli pidada pärast turniiri surma, andis Eestile ilusanumbriolise võidu 5:0. Ka kurioosum. Säärast võitu ei olnud meie jalgpall näinud juba 5 aastat.

Tallinnas küsiti päris õigusega selle suurvõidu sügavamate põhjuste uurimiseks, et mis mehed siis Leedul seekord väljas olid või kas siis meie meeskond mängis tõesti nii ennastületavalt ja teisiüllatavalt hästi? Vastuseks on öelda, et Leedu mängis selle matschi oma mõeldavalt suurima ja ühtlasi parima koosseisuga. Leedu meeskonnas esines 16 mängijat, arv, mis ühel maailma võistlusel ühe meeskonna kohta on rekordne vist kogu Euroopas ja ühtlasi ka maailmas. Nendest, kes olid juba proovitud ja tublid leitud olevat, oli väljas 14 ja peale selle veel 2 värsket internatsionaali, v. h. ja esimese poolaja v. v., kes mõlemad ka kuulusid hävitatud meeskonna mängutaseme ühtlusesse. 8 forwardit käis sellel maailma võistlusel Leedu edurivis, kuid sellest hoolimata ei ulatunud Tipneri kantsi ükski pomm.

Meie armee sellel matschil oli 14-meheline, nii et vastase arvuline ülekaal on ikkagi ilmne. Matschi peavõitjana esines t. f. E. Ellman — ta oli ühel hooberil edurivi tark marssal ja vahva frondikasak. Oli säärast kolossaalset ökonoomsusega ja täpsusega kütt, et kolm ta esimest lasku väravale andsid kolm täisväravat. Ülejäänud kaks pärast tehtud väravalööki läks natuke tühja.

Võidu kõige suurem põhjus oli aga see, et Leedu mäng — see on dünaamika, Eesti mäng aga — staatika. Lugu näib olevat selline, et kui turniiril tuleks igahel oma võistlejatega pidada ühe matschi asemel kolm, siis Eestil oleks võiduvõimalusi 80 protsenti. Sest kolmest võistlejast kõige enam Leedu ja temale lähedasemalt ka Läti on dünaamilise, lõkendava mänguviisiga meeskonnad, kellel Eestiga võrrelduna tundub olevat väiksem mängutaseme konstantsus.

Leedulased sellesse viimase päeva sauna läksid põrmugi mitte ette-löödud meestena, vaid otse vastupidi. S. Matulevicius, Leedu omaaegne jalgpalli-diktaator, kes kolme aasta eest eelmisel Kaunases peetud turniiril Leedu viis võidule, ütles enne matschi: „See on kindel nagu evangeelium — Leedu võidab kolme väravaga. Ei, Eesti on siiski väärt auväravat — tagajärjeks tuleb Leedu kaheväravaline võit.“ Eestlasena ja rahale süli-tades, et tulgu siis kahju, kuid usujoni oma meestesse ei jäta, sai selle leedulasega ta ennustuse äpardumise peale kihla veetud.

Konstatatsioonina Kaunase nelja matschi puhul on öelda, et kokkuvõttes praegu ei ole mingit suurt mänguklassi vahet Leedu, Läti ja Eesti vahel. Juttu võiks olla üksnes juuksekarvalisest vahet ja sedagi ühe, teise või kolmanda heaks — maitse järele. Selle võrdjõulise juures üksteisest ettetungimise püüde tõttu Balti turniiridel, kui need pealegi kõige täpsuslikumalt ei ole korraldatud, ongi algusest peale olnud luhtaminekuks rohkem eeldusi kui mõnel desarmeermiskonverentsil.

Kaunases oli võimalus peale nähtu veel kuulda mõndki huvitavat, nii laivat kui kiitvatki. Leedu treener, Viini Hakoahi endine mängija M. Gold, näiteks, on ikka vaimustatud Tipnerist, kuigi Kaunase matschidel väravahaidest kõige raskema töö sooritas leedulane Taschus. Gold imetleb: „See Tipneri suur külm rahu! Balti riikides ainus v. v., kes mängib kolmandat backi!“

S. Matulevicius, kellest eelpool juba oli juttu, ütles pärast Eesti viiki Leeduga ja kaotust Lätile ning enne Eesti võitu Leedu üle: Tipner on v. v., kes oma väravas tüdinenud nullile mängimast, nähes tagant oma meeskonna impotentseid forwardeid. Edurivi mängu ei olnud Eestil Leedu ega Läti vastu. Valgesärkide edurivi, see on mitte „sbornaja“, vaid „sbrodnaja“. Valgesärkide forwardid on veendunud, et nad väravat ei suuda lüüa lähemalt kui 8 m-lt. Kuremaa on täieline null.

See on öeldud peagu niisama õigesti kui häbematu. Läti väljapaistvam pallijuht J. Redlichs oli pettunud nii Eesti kui Läti meeskondade seekordsetes turniirmängudes. Ta õigesti hindas leedulasi tõsisteks vastasteks mõlemale — punaste ja valgete meeskondadele.

Kohtunik Y. Tuhkunen, see kõnelus oli enne Leedu-Läti „õllefabriku-matschi“, ajas tublit juttu: Eesti oleks pidanud mängukäigule vastavana võitma Leedu ja Läti. Eesti meeskond on kolmest tehniliselt kõige parem, nagu seda Soomes üldiseltki teatakse. Eesti meeskond mängu ajal aga kõneleb liig palju. Ütles siis sõna-sõnalt: „Jalgpalliväli ei ole riigikogu. Jalgpalliväli on kogu, kus meeskondadel tuleb tööd teha ja mitte kõnelda!“

Missuguse koosseisuga oleks kolme maa koondusmeeskond? Seda koostada ei oleks hõlpus. Siiski võiks ta välja näha vist järgmisena: Tipner (Eesti); Kundrats (Läti) — Einman (Eesti); Reinfeldt (Eesti) — Scheibels (Läti) — Lidmanis (Läti); Brazauskas (Leedu) — Jenichs (Läti) — Petersons (Läti) — Citavicius (Leedu) — Kass (Eesti). Seega 5 lätlast, 4 eestlast ja 2 leedulast. Kass vä-na pääseks meeskonda mitte niipalju oma võimete tõttu, mida praegu ei ole kiita, vaid otse häda tõttu, sest Läti ääreforwardid on mõlemad päris kahvatud mängumehed ja leedulastelgi on ainult üks väljapaistvam äär — Üprausi tüüpi Brazauskas.

Kuidas siis Balti turniiridega edaspidi jääb? Ei tahaks uskuda, et mõistmatus oleks küllalt võimas lõpu või pikema vaheaja tegemiseks sellele Balti kolme naabermaa ainsale ühisele suurele ettevõttele jalgpalli alal. Erilist hoolt tuleb kanda turniiri määruste otstarbekohasuse eest. Niisugust pentsikust, omaette kurioosumit, et viigi puhul antakse lisaaeg ja sellegi lõppemisel viigiga viiki siiski jääb maksma, praktiseeritakse küll üksnes Balti turniiril.

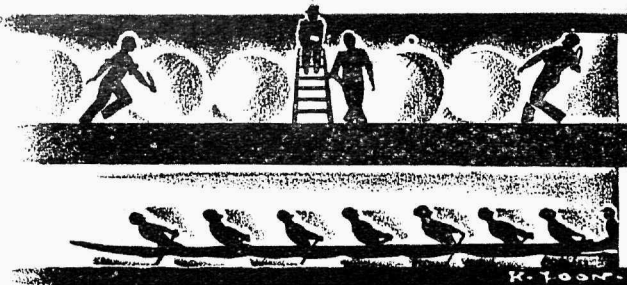
Võrdse punktidearvu juures otsustab väravate suhe, see on jalgpalli-maailmas maksev vana proovitud ja ikka vastu pidanud põhitõena. Kui lisaaeg antakse, siis läheb võistlus ikka täielise resultaadini, emba-kumba võiduni, kui tarviline, siis kordamismatschiga.

Alles äsja, pärast Balti turniiri, on Hollandis tulnud uuele meetodile, mida seal ühel väikesel turniiril ka katsetati. Et viigi korral järgmisesse võistlusringi pääseda ilma lisaaegata ja kordamismatschita, selleks Rotterdamis ei tõmmatud ka mitte loosi, vaid anti kummalegi meeskonnale tarvitada kolm 11 m lööki. Meeskond, kes nendega rohkem väravaid saavutas, pääsis järgmisesse võistlusringi edasi. Esimene selline katse Hollandis osutus täiesti oma kohal olevaks, kuna see pealegi publikule pakkus väga uudset ja erutavat naudingut.

See Rotterdami meetod on ka kurioosum ja sellena sobib viimase turniiri kurioosumite kompleksis. Balti edaspidised turniirid, lootust millegi pidamisele viimase turniiri äpardumisest hoolimata ei ole põhjust lõplikult kaotada, peaksid läbiviidavad olema ka ilma lisaaegadeta ja kordamismatschideta — võitude, viikide, väravate suhte ja eelkõige fairnessi varal.

Toomas Kivi.

Meie Ajakirja

4.04,8 ja 15.06,8 staadionil.

Üleriiklikud kaitsevävõistlused on alati rikastanud hooaega rea heade tulemustega. Tänavused peeti paar aastat vahele jättes ja olid arvult üheteistkümnendad. Korraldus oli parem kui Eesti esivõistlustel, kuid võistluste jälgimine muutus siiski igavaks väheste jookseude kavas olemise tõttu. Üldse oli ainult 5 jooksunumbrit: 100, 400, 1500 ja 5000 ning 5×1000 m teatejooks. Seejuures ainsa suurema korraldusveana lasti ½ tundi asjatult oodata teatejooksu, mis oli õhtu viimne ala, ja seda ainult selle tõttu, et teivashüpe oli lõpetamata.

Asjaolu, mis oleks pidanud staadionile tõmbama suuremal arvul publikut, oli kolme soomlase-kaitsevälase kaasavõistlemine jooksetes. Nendest oli Ilmari Salminen soome heasse klassi kuuluv mees. Ta jooksis staadionil 1500 m — 4.04,8 ja 5000 m — 15.06,8. Ajad olid kõigi aegade kohta paremuselt teised saavutused staadionil. Staadioni-rekordid nendes jooksetes on J. Kusocinski ja P. Nuumi nimel vastavalt 4.02,7 ja 14.58,0. Teine soomlane Tiainen, kes mõlemas distantsis platseerus kaasmaalase järgmisena, oli nõrgemast klassist, kuid siiski liialt hea konkurent meie ekstraklassilegi. Soomlaste mõjul jooksis O. Pärn 1500 m paremuselt hooaja kolmanda margina 4.12,4, mis ühtlasi kaitseväge uueks rekordiks. Eestlaste vahel oli tüse konkurent sprintides. Üllatas noor Jõhvi jooksja E. Susi 11,2-ga 100 m eel- ja vahejooksus ja H. Kadak 53,4-ga 400 m-is.

Punktide järgi parimaks kaitsevälaseks oli leitn. O. Kurvits, kes kümnevõistluses võiks saavutada 6000 punkti. Mehe nendel võistlustel ja mujal saavutatud paremaid tagajärgi on: kaugus 6,77 (kaitseväge rek.), kolmik 12,54, teivas üle 3 m, kuul 13,17, ketas 40,32, oda üle 50 m jne. Stardib Haapsalu Läänela nimel ning on purustanud rea Lääne maakonna rekorde. Kaugushüppes oli heaks meheks veel V. Rattus, kes 6,69-ga jäi teiseks, kuid üleastumisel hüppas 6,78. Peale ülalnimetatute olid võistluste parimateks tagajärgedeks veel 100 m Rattus 11,2, 400 m Rattus 52,0, 5000 m V. Treinberg 16,12,2, teivas H. Lepp 3,20, kuul R. Puna 13,42, 110 m A. Herm 17,0 ja oda R. Anupõld 53,16.

Mitte 1/10, vaid 1/5 sek täpsus 1000 m-ist pikemates distantsides.

Ekraaveliidu ametlikkudes määrustes on § 64 all öeldud: „Aeg mõõdetakse jooksetes kuni 1000 m (kaasa arvatult) täpsusega 1/10 sek ja 1000 m-ist pikemates maades täpsusega 1/5 sek“. Sama määrus on maksev ka rahvusvaheliselt. Sõrendatult toodud määruse osa vastu eksitakse sageli. Teda tõlgitakse sääraselt, et rekordina pole maksev 1/10 sek täpsus pikemates maades, küll aga lihtsa tagajärjena. Eksimust ajavõtmises süvendab veel see, et isegi Soomes märgitakse aegu pikkades maades 1/10 sek täpsusega. Olgu siinkohal märgitud, et säärane tõlgitsemine on ekslik ja tuleb ka Soomes ette ainult selle tõttu, et igal pool pole veel teada nim. määruse nõue, kuna ta maksva on pandud mitte kaua aja eest. Meie kohtunikud ja teised ametlikud isikud võistlustel peaksid siiski talitama määruste-

kohaselt, sest ametlikult saab aega pikemates maades ka mitte-rekordina registreerida üksnes 1/5 sek täpsusega. E. Spordileht statistika ja võistluste tehniliste tulemuste äratoomisel jälgib 1/5 sek täpsuse täitmist ja vajalisel puhul lisab oma poolt juure nõuetava 1/10 sek. Näiteks A. Jürlau 1500 m aeg Helsingis registreeriti 4.07,9, kuid E. Spordileht tunnustab selleks 4.08,0.

Eesti kaugushüppajate klassi tõus.

Tänavune hooaeg on erilist edu näidanud kaugushüppes. Seda ei tõenda mitte üksnes N. Küttise 7,42 Prahas, vaid rea 7 m piirile rühkivate hüppajate esilekerkimine. Kui vaadelda nimestikku, kes eestlastest ületanud 6,80, siis 50% nendest tagajärgedest on saavutatud käesoleval hooajal.

7,42	N. Küttis	1933
7,20,5	A. Klumberg	1923
7,20	E. Rähn	1929
6,96	J. Pillikse	1932
6,90	R. Tomson	1933
6,89	E. Labent	1931
6,85	V. Ever	1924
6,85	J. Marks	1933
6,83	A. Kongas	1933
6,82	J. Rubanovitsch	1933

200.000 pesapallimängijat.

20 aastaga on pesapall muutunud Soome rahvusspordiks ja, nagu ütlevad soomlased, pesapalli mängivad kõik, pangadirektorist viimse kojameheni. Mängijate üldarv Soomes ulatuvat nüüd 200.000-le! Et peagu kogu rahvas kas on mänginud või mängib pesapalli, siis sellega ongi seletatav määratu huvi pesapallivõistluste vastu. Nii on pealtvaatajate arv suurematel võistlustel 6.000—10.000. Eriti hoogu läks mäng Soomes pärast seda, kui hakati korraldama koolidevahelisi võistlusi auhindadele. Ka meil tuleks talitada sama eeskujuga järele. Käesoleval suvel andis R. Mast võimlemisõpetajatele pesapalli kursusi, mille tõttu on loota, et võimlemisõpetajate kaudu alustab pesapall võimsat sissetungi koolidesse. See oleks aluseks Eesti pesapalli taseme tõusule Soome kõrgusele.

Sportlase kalender-käsiraamat.

Mag. Arthur Grünbergi toimetusel ja E. võimlemisõpetajate seltsi kirjastusel on ilmunud Sportlase kalender-käsiraamat 1933.—1934. a. kohta. Säärase raamatu järele tunti sportlaskonnas suurt tarvidust. Selles on sees kõik „viis peatükki“, mis igal sportlasel peab olema alati peas, nagu õpilastel omal ajal katekismus. Sisust on mainida informatsiooni sportlase eetlikast, amatööri mõistest, isiklikust tervishoiust, edasi lühike kergejõustiku-, käsipalli-, pesapalli- ja tenniseõpetus, esimene abi jne. jne.

Peale selle sportlase „raamatupidamine“, s. o. tähtpäevade ja tagajärgede tabelid j. m.

Veel kord: teretunud raamat sportlastele, eriti noortele.

VÕORASTEMAJA
~ RESTORAN ~ BAAR

„EUROPA“.

Suur baar

Kõrgevääriuslikud
lõunad kella 1-6.

TALLINN, VIRU 24, telef. 467-01.

Rätsepaäri

M. Andreesen

TALLINN, Rataskaevu tän. 14-4
Telef. 430-54.

Suurim inglise riideladu Eestis.

KOHVIK ja KONDIITRIÄRI

„ASKO“

TALLINNAS, VIRU T. 13

TEL. NR. 467-62

Juuksetööstus

«GRANBERG»

Daamide ja härrade
teenimine

Tallinn, Pikk tän. 19
Tel. 442-12

Kohvik ja kondiitriäri

H. Feischner

Tallinn

Harju tänav 45

Kõnetr. 445-00

**Maitsekalt
renoveeritud**

HOTELL

„DU NORD“

Rataskaevu tän. 3

Lõunal ja õhtul mănõigib

Hubert Anton

Iga päev kella 11-2 p. l.

luksuslik rootsi eine

Kööök hr. **Boschovsky** juhatusel

**VEINIBAAR
KULDNE SALONG**

UNITED BALTIC CORPORATION, LTD

158, FENCHURCH STREET, LONDON. E. C.

OWNERS OF

ANGLO BALTIC LINE

MAINTAINING

REGULAR WEEKLY DIRECT SERVICE

TALLINN—LONDON

THROUGH CARGO

WITH PROMPT TRANSHIPMENT AT LONDON TO:

**HULL, NEWCASTLE ON TYNE,
LEITH AND GLASGOW**

AND TO THE MAIN PROVINCIAL INLAND TOWNS

ALSO TO

ANTWERP, BRUSSELS, DUNKIRK etc.

FOR PARTICULARS REGARDING FREIGHT-RATES etc.

APPLY TO:

UNITED BALTIC CORPORATION

(ESTONIAN AGENCY — R. KINGHORN)

TALLINN (REVAL), JAANI 6, TEL. 444-34